

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فارسی

دوم دستان

۱۳۶۰

درس‌هایی که در این کتاب می‌خوانید

نام درس	صفحه	نام درس	صفحه	نام درس	صفحه
۱ - به کلاس دوم خوش آمدید	۲	۲۱ - راه پیروزی (۱)	۷۱		
۲ - اوّلین روز دستان	۶	۲۲ - راه پیروزی (۲)	۷۶		
۳ - دستان جدید	۹	۲۳ - روباء و خروس	۸۰		
۴ - قدرت خدا	۱۲	۲۴ - مهربانی و گذشت	۸۳		
۵ - تصمیم کیری	۱۴	۲۵ - چوبان دروغگو	۸۶		
۶ - کتاب خوب	۱۸	۲۶ - داستان ابریشم	۹۰		
۷ - چراغ سبز	۲۱	۲۷ - دستان ما	۹۴		
۸ - برگ ریزان	۲۵	۲۸ - پروپال	۱۰۰		
۹ - برابری	۳۰	۲۹ - برگایی و لاک پشت	۱۰۵		
۱۰ - حنک کجايی؟	۳۲	۳۰ - عيد نوروز	۱۱۰		
۱۱ - کوکب خانم	۳۷	۳۱ - دوازدهم فروردین روز جمهوری			
۱۲ - دندان شیری	۴۰	۳۲ - اسلامی	۱۱۵		
۱۳ - برادر کوچک	۴۳	۳۳ - گرگ و گاو	۱۲۰		
۱۴ - میهن خویش را کنیه آباد	۴۶	۳۴ - پیامیر ما با کودکان مهربان بود	۱۲۶		
۱۵ - نامهای از یک کودک آواره	۴۸	۳۵ - فریاد برای آزادی	۱۲۹		
۱۶ - روباء و زاغ	۵۲	۳۶ - پیشان رانوازش کنیم	۱۳۳		
۱۷ - به پدر و مادر خود، نیکی کنیم	۵۷	۳۷ - بهبهانیه میوه هایی	۱۳۶		
۱۸ - مردمان نخستین	۵۹	۳۸ - حق کارگر	۱۳۸		
۱۹ - آتش	۶۳	۳۹ - یک پیشامد	۱۴۰		
۲۰ - صحراء نورد	۶۷				

به کلاس دوم خوش آمدید

اوّلین روزِ درس بود. شاگردان کلاس دوم خوشحال بودند.

بعد از چند ماه دوری، همدیگر را دوباره می‌دیدند. خوشحال بودند

که به کلاس بالاتر آمده‌اند. حالا دیگر همه می‌توانستند داستانهای

شیرین بخوانند و از آنها لذت ببرند*.

آموزگار جدید* در کلاس ایستاده بود. شاگردان به ترتیب وارد کلاس می‌شدند، سلام می‌کردند و با اجازه و راهنمایی آموزگار در جای خود می‌نشستند. وقتی همه در جای خود نشستند آموزگار گفت: بچه‌های عزیز، به کلاس دوم خوش آمدید! خدا را شکر که همه شما قبول شدید و به کلاس بالاتر آمدید. امیدوارم امسال را هم به خوبی بگذرانید و به کلاس سوم بروید. امسال ما چهار کتاب درسی داریم: فارسی، تعلیماتِ دینی، علوم و ریاضیات. علاوه بر این کتابها، کتابهای دیگری نیز مخصوص شما نوشته شده است. این کتابها را می‌توانید از کتابخانه* دبستان یا کتابخانه کودک بگیرید یا از کتابفروشیها بخرید و بخوانید.

بعد آموزگار کتابهای فارسی دانش‌آموزان را به آنها داد. وقتی که بچه‌ها کتابهای خود را ورق می‌زدند و نگاه می‌کردند آموزگار گفت: یادتان باشد که از کتابتان خوب مُواظِبَت کنید* تا پاره و کثیف نشود.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

جدید = تازه

کتابخانه = محل نگهداری کتاب و مطالعه آن

لذت ببرند = خوششان بباید

مواظبت کنید = نگهداری کنید

پرسش

۱ - در این درس از شاگردان چه کلاسی صحبت شده است؟

۲ - چه موقع آموزگار شروع به صحبت کرد؟

۳ - در کلاس دوم چه کتابهایی دارید؟

تکلیف شب اول

- از روی هر یک از این جمله‌ها یک بار بنویسید و در مقابل هر یک بنویسید که از چند کلمه درست شده است:

مثال: من کتاب دارم (۳)

۱ - اوّلین روز درس بود.

- ۲ - ما حالا دیگر می‌توانیم داستانهای شیرین بخوانیم.
- ۳ - به کلاس دوم خوش آمدید.
- ۴ - امسال ما چهار کتاب داریم.
- ۵ - باید از کتابمان خوب مواضعت کنیم.
- از روی هر یک از این کلمه‌ها سه بار بنویسید:
- خوشحال - لذت - خواندن - نشستن - ورق -
- کتابخانه - کتابفروشی - مواضعت - کثیف.

تکلیف شب درم

- از روی هر یک از این کلمه‌ها یک بار بنویسید و در مقابل آن بنویسید که از چند بخش تشکیل شده است:

مثال: کلاس (۲)

خوشحال - دوری - حالا - می‌توانستند - پرند -

نشستند - ساكت - آموزگار - کوشش - کتابفروشی -

کتابخانه - کثیف.

- جواب پرسش‌های درس را بنویسید.

اوّلین روز دبستان

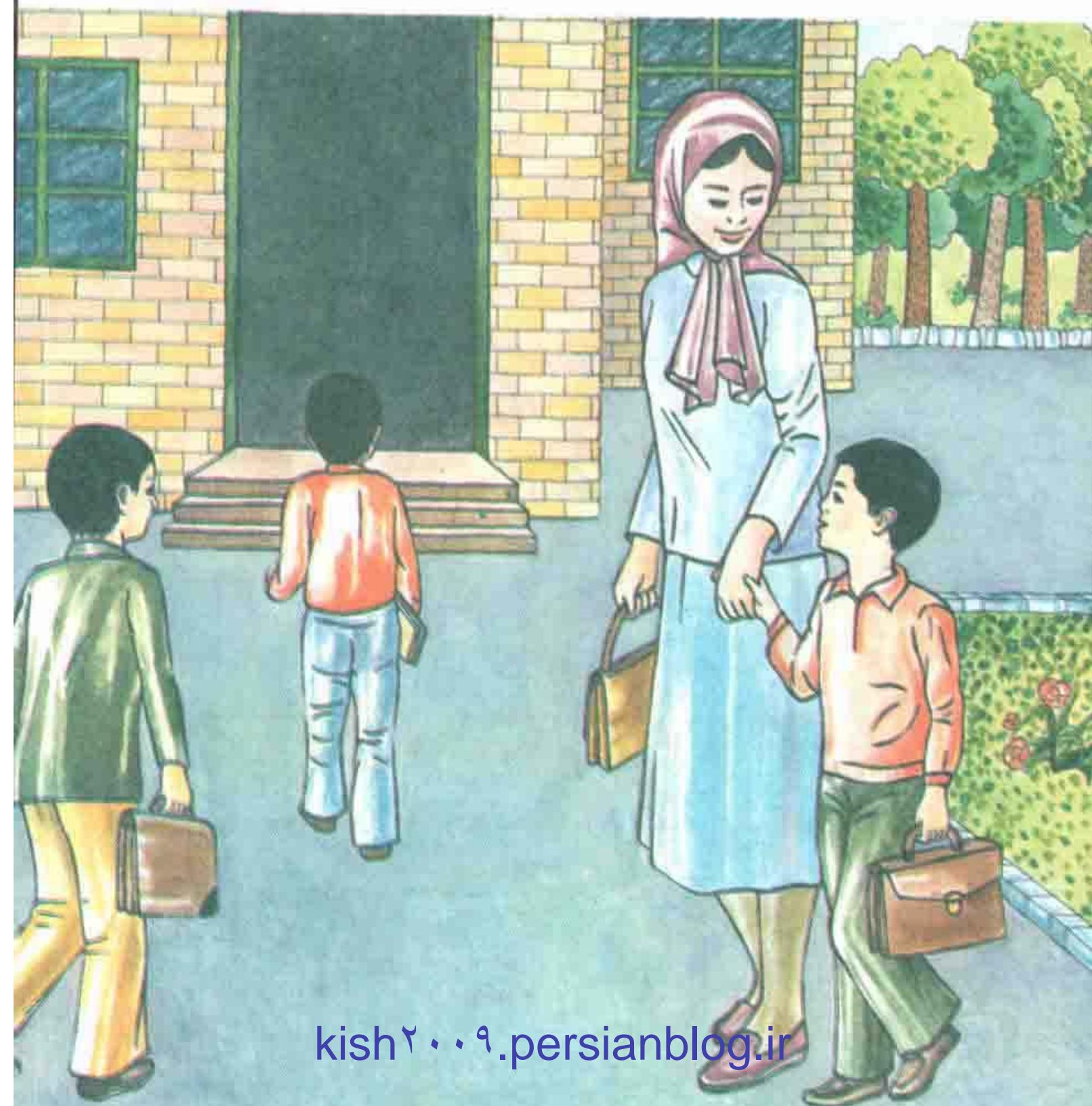
آفتاب زرد پاییزی همه جا را روشن کرده بود. در خیابان آمد و رفت ماشینها و مردم، چشم احمد را خیره می‌کرد. بچه‌ها با لباسهای پاکیزه به دبستان می‌رفتند و با هم صحبت می‌کردند. احمد هم همراه مادرش به دبستان می‌رفت. ولی مانند همیشه حرف نمی‌زد و سؤال نمی‌کرد. احمد در فکر بود. چند روز پیش با پدر و مادرش وارد این شهر شده بود. هم شهر، هم مردمش و هم دبستان برای او تازگی داشتند.

احمد در دبستان جدید دوست و آشنایی نداشت. هیچ‌یک از آموزگاران را هم نمی‌شناخت.

در دبستان باز بود. بچه‌ها دسته دسته وارد می‌شدند. طولی نکشید که زنگ مدرسه به صدا درآمد و همه سرِ حَفَ رفتند. احمد در کناری ایستاده بود، خانم آموزگاری با لبخند جلو آمد. آرام دست احمد را گرفت و گفت: بیا جانم، بیا برویم تا صف کلاس دوم را
kish ۲۰۰۹.persianblog.ir

به تو نشان بدهم و تو را با همکلاسهايت آشنا کنم. احمد از مادرش خدا حافظی

کرد و به طرف صف به راه افتاد.

پرسش

- ۱ - این داستان در چه فصلی می‌گذرد؟
- ۲ - چشم احمد را چه چیز خیره می‌کرد؟
- ۳ - چرا آن روز احمد حرف نمی‌زد؟
- ۴ - آموزگار، احمد را با خود به کجا برد؟

تکلیف شب اول

- از روی هر یک از کلمه‌های این درس که حرف «ش» در آنها به کار رفته است سه بار بنویسید.
- معلوم کنید که هر یک از کلمه‌هایی که نوشتبند چند صدا دارد.

مثال: روشن (۵)

تکلیف شب دوم

- از روی هر یک از این کلمه‌ها سه بار بنویسید:
- پاییزی — صحبت — حرف — سؤال — صدا — صف — خداحافظی — طرف.

دوستان جدید

زنگ تفریح زده شد. بچه‌ها به حیاط مدرسه آمدند. عده‌ای دوستان قدیم خود را پیدا کرده بودند. آنها با هم صحبت می‌کردند و می‌خنیدیدند. احمد تنها کنار حیاط ایستاده بود و نگاه می‌کرد. خجالت می‌کشید پیش برود و با کسی حرف بزنند.

عدد ای از بچه ها مشغول بازی بودند. معلوم بود خیلی از آن لذت می برند. احمد در میان آنها وحید را شناخت. وحید در کلاس، درس را خوب خوانده بود. وحید دوستان بسیاری داشت. احمد خیلی دلش می خواست با او دوست شود. در همین فکر بود که وحید جلو آمد و گفت: احمد، چرا تنها ایستاده ای؟ بیا برویم بازی کنیم.

احمد گفت: من بازی شما را بَلَد نیستم.
وحید جواب داد: ما هم اول بلد نبودیم ولی کم کم یاد گرفتیم.
بعد وحید بچه های دیگر را صدا کرد و گفت: بچه ها بباید ما یک دوست تازه پیدا کرده ایم، باید بازی خودمان را به او هم یاد بدهیم.

پرسش

- ۱ - وقتی که زنگ تفریح خورد احمد چه کرد؟
- ۲ - چرا احمد خجالت می کشید؟
- ۳ - چرا احمد دلش می خواست با وحید دوست شود؟

۴ - وحید به بچه‌های دیگر چه گفت؟

نکلیف شب اول

- از روی هر یک از کلمه‌های زیر یک بار بنویسید و در مقابل هر یک بنویسید که چند حرف دارد:
مثال: زنگ (۳)

دوستان - خود - پیدا - خجالت - بازی - در -
شناخت.

- از روی هر یک از این کلمه‌ها سه بار بنویسید:
تفریح - حیاط - عده - قدیم - معلوم - مشغول.

نکلیف شب دوم

- از روی درس یک بار با دقت بنویسید و زیر کلمه‌هایی
که با «ع» و «ص» و «س» نوشته شده است خط بکشید.

قدرت خدا

هرچه که بیند دیده
خداش آفریده*

خورشید و ماه تابان*

جنل و دشت و دریا
پرندگان زیبا

درخت و بزه و گل
سوسن و سرمه و سبل

این همه را به قدرت
خدا نموده خلق*

محمدیں

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

تابان = روشن و پر نور، درخشان

خدایش آفریده = خدا آن را خلق کرده است.

دیده = چشم

قدرت = توانایی

نموده خلقت = خلق کرده است

تکلیف شب اول

– از روی شعر یک بار بنویسید.

– شعر را حفظ کنید.

تکلیف شب دوم

– از روی این کلمه‌ها دو بار بنویسید و بگویید هر یک
چند بخش دارد:

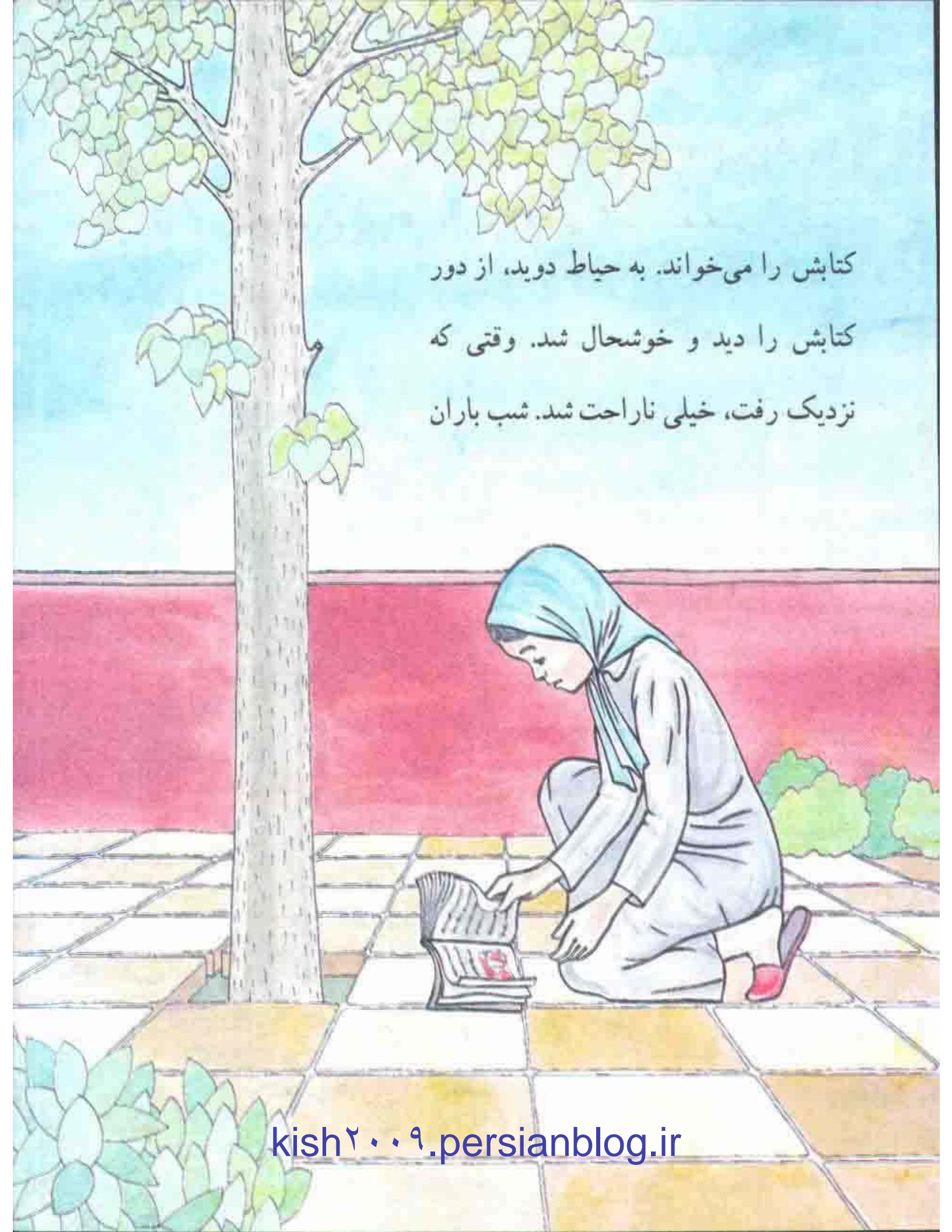
درخشان – تابان – سبزه – سرّو – قدرت – خلقت.

تصمیم کُبری

روزی مادر کُبری به دخترش گفت: کُبری جان، برو کتاب
داستان را بیاور و برایم بخوان. کُبری خوشحال به سُراغ کتابش
رفت. هر چه گشت نتوانست آن را پیدا کند. بین کتابها،
اسباب بازیها و حتی لباسها را گشت ولی کتاب داستانش را ندید.
پیش مادرش برگشت و گفت: کتابم نیست. حتماً کسی آن را
برداشته است!

مادرش با تعجب پرسید: چه کسی کتاب تو را برداشته است؟
جز من و پدر و برادرت کسی دیگر در این خانه نیست. درست فکر
کن بین آن را کجا گذاشته‌ای. آن را با خودت به انبار نبرده‌ای؟
— چرا بیرم به انبار؟ نه، حتماً آن جا نیست.
— آن را روی پشت‌بام جا نگذاشته‌ای؟
— نه مادر، من این روزها آن جا نرفته‌ام.

ناگهان کُبری یادش آمد که دیروز در حیاط، زیر درخت،

کتابش را می خواند. به حیاط دوید، از دور
کتابش را دید و خوشحال شد. وقتی که
نزدیک رفت، خیلی ناراحت شد. شب باران

آمده بود. کتاب خیس و کثیف شده بود و چلد زیبای آن دیگر برق نمی‌زد. کبری ناراحت شد. با خود فکری کرد و تصمیمی گرفت.
آیا می‌دانید تصمیم او چه بود؟

پرسش

- ۱ - مادر کبری او را به دنبال چه فرستاد؟
- ۲ - وقتی که کبری کتاب داستانش را پیدا نکرد چه گفت؟
- ۳ - عاقبت کبری کتابش را در کجا پیدا کرد؟
- ۴ - به نظر شما کبری چه تصمیمی گرفت؟

به این نکته توجه کنید

هر یک از این کلمه‌های بزرگ از دو کلمه کوچک‌تر درست شده است:

اسباب‌بازی = اسباب + بازی

پایتخت = پای + تخت

خوشحال = خوش + حال

پشت‌بام = پشت + بام

نکلیف شب اول

— با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بسازید:
داستان — کتاب — سراغ — تعجب — حتماً — حیاط —
درخت — ناراحت — کثیف — حتی.

نکلیف شب دوم

— معلوم کنید هر یک از این کلمه‌ها از چه کلمه‌هایی درست شده است:
مهمانخانه — درستکار — خوشبخت — گلخانه.
— جواب این سوالها را بنویسید:
۱ — برای این که بتوانید وسائل کارتان را زودتر پیدا کنید
چه باید بکنید؟
۲ — به نظر شما کبری چه تصمیمی گرفت؟

کتب خوب

من یارِ عمر بام

پنهان دم حن فدا

من دوستی بزم

از من باش عذق

من یار پنهان

با سود و بی ریا

من یارِ عمر بام

عیار بی ریا

دانا و خوش بیا

با آن که بی ریا

من یار پنهان

عیار بی ریا

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

پند = نصیحت

خوش بیان = خوش صحبت

دانا = کسی که چیز بسیار می‌داند.

زیان = ضرر

سود = فایده

غافل = بیخبر

هنرمند = با هنر

- ۱ - این شعر از زبان کیست؟
- ۲ - چرا به کتاب «دوست دانا» می‌گویند؟
- ۳ - خواندن کتاب چه فایده‌هایی دارد؟
- ۴ - با راهنمایی چه کسی «کتاب خوب» را می‌شناسید؟

تکلیف شب اول

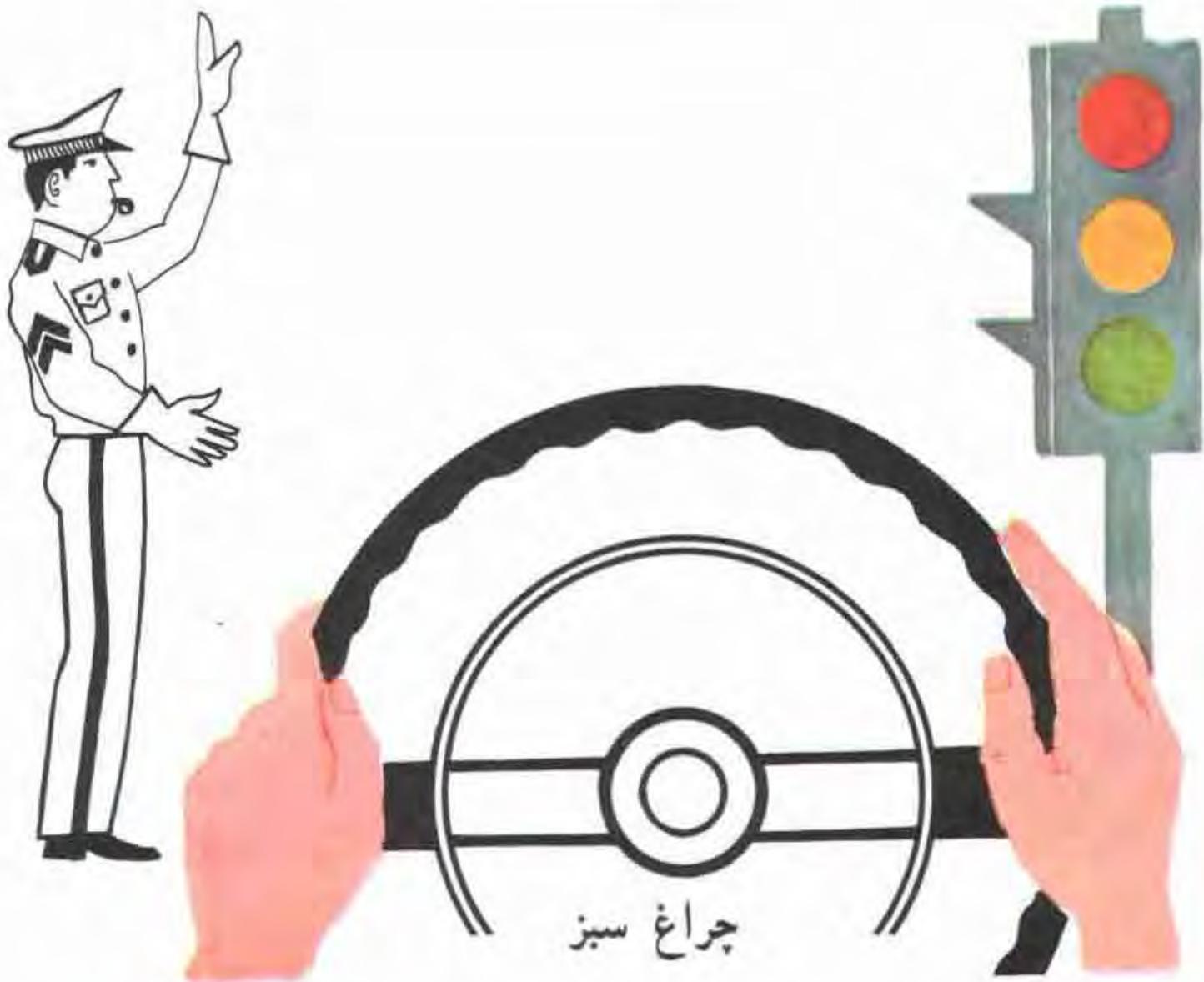
- از روی هر یک از این کلمه‌ها پنج بار بنویسید:

مردان - سخن - هم‌مند - غافل

- معنی این شعر را به زبان ساده بنویسید.

تکلیف شب دوم

- از روی شعر «کتاب» یک بار با دقّت بنویسید و آن را حفظ کنید.

مرتضی و حسن در پیاده‌رو خیابان راه می‌رفتند. حسن گفت:
بیا به آن طرف خیابان برویم. من می‌خواهم از مغازه رو به رو دفتری
بخرم. مرتضی گفت: صبر کن، از این قسمت خیابان نمی‌توانیم
ردشویم. حسن پرسید: چرا؟

مرتضی گفت: در خیابان رفت و آمد اتومبیل زیاد است.
برای رفتن از یک طرف خیابان به طرف دیگر، فقط می‌شود از
kish ۲۰۰۹.persianblog.ir

جاهای معینی عبور کرد*. معمولاً این جاها را خط کشی کرده‌اند.
سر چهارراه هم می‌شود از خیابان گذشت. البته به شرطی که چراغ
راهنمایی برای عبور پیاده‌ها سبز باشد.

حسن گفت: به این حرفها گوش نده. چرا بی‌خود راهنمای را
دور کنیم.

مرتضی جواب داد: این کار پیروی* از مُقرّراتِ راهنمایی* و
احترام به حق دیگران است. اگر چه ممکن است راه دور شود و
بیشتر وقت بگیرد، در عوض انسان سالم و با خیال راحت به
مقصد* می‌رسد. چون کسانی که اتومبیل می‌رانند به این خط کشیها
که می‌رسند آهسته‌تر می‌رانند و مواطن عبور پیاده‌ها هستند. حسن
قبول کرد و دو دوست باهم به محل خط کشی رسیدند. اول به سمت
چپ نگاه کردند. وقتی که یقین کردند* اتومبیل نمی‌آید تا وسط
خیابان پیش رفتند. بعد به سمت راست نگاه کردند و به طرف
پیاده‌رو رفتند.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

پیروی = اطاعت

عبور = گذشتن

عبور کرد = گذشت

مقررات راهنمایی = دستورهای اداره راهنمایی که باید از آنها اطاعت کرد.

مقصد = جایی که انسان می‌خواهد به آن جا برود.

یقین کردند = اطمینان پیدا کردند.

پرسش

- ۱ - پیاده‌ها باید در کدام قسمت خیابان راه بروند؟
- ۲ - چرا باید برای گذشتن از خیابان، از جاهای خط‌کشی شده عبور کرد؟
- ۳ - چراغ سبز در سر چهارراه‌ها علامت چیست؟
- ۴ - پیروی از مقررات راهنمایی چه فایده‌ای دارد؟
- ۵ - در موقع گذشتن از خیابان دو طرفه چرا باید اول به طرف چپ نگاه کنیم؟

به این نکته توجه کنید

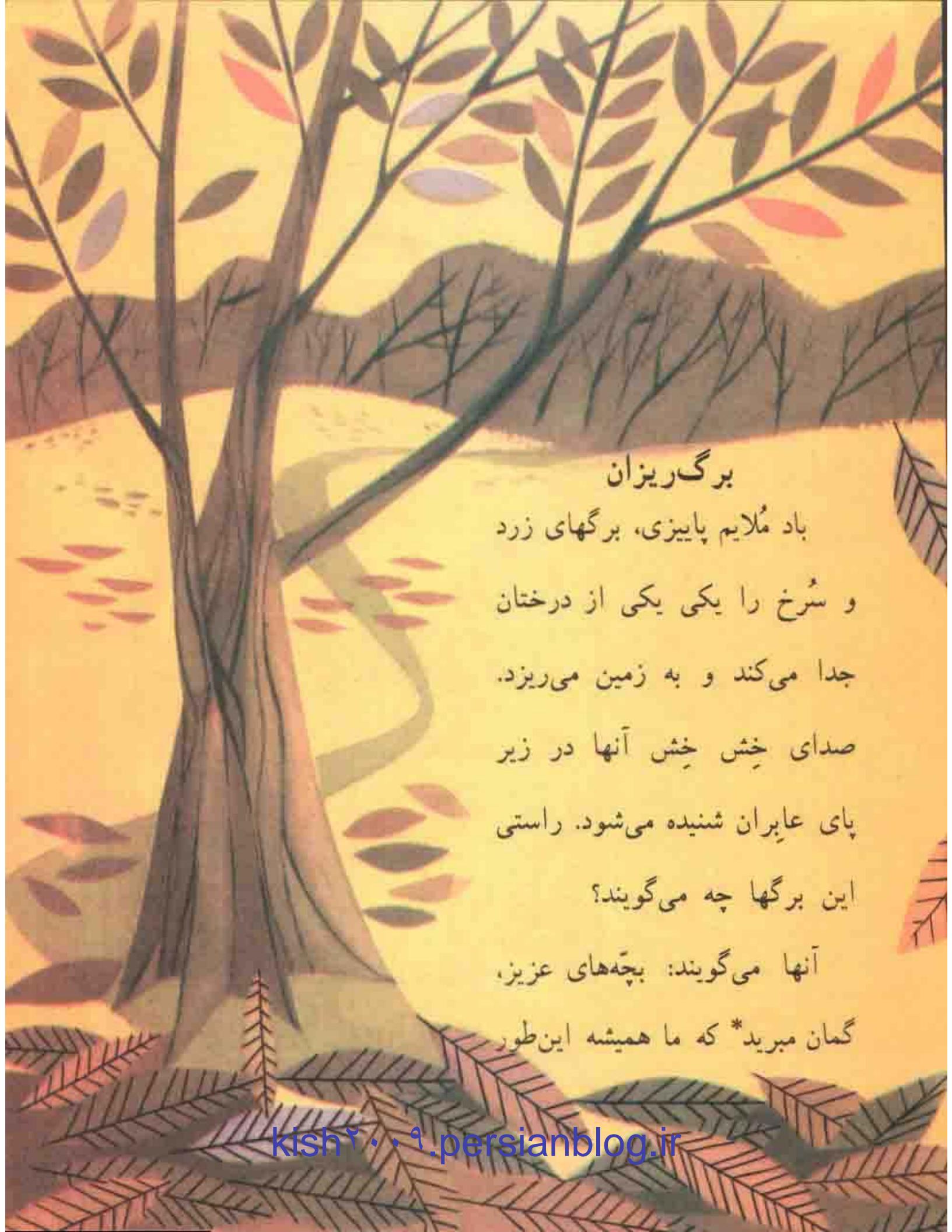
این کلمه‌ها از یک خانواده هستند:
عبور، عابر (کسی که سی‌گذرد)
شرط، شرایط (شرطها)
معمولاً، معمولی
مقصد، قصد، مقصود

تکلیف شب اول

– از روی هر یک از این کلمه‌ها پنج بار بنویسید:
مغازه – مرتضی – موسی – عیسی – کبری – عبور –
معمولاً – شرط – مقررات – مقصد – علامت – حق.

تکلیف شب دوم

– با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بسازید:
حق – عبور – عابر – معمولی – قصد – مقصود
– جواب پرسش‌های درس را بنویسید.

برگ ریزان

باد ملایم پاییزی، برگهای زرد
و سُرخ را یکی یکی از درختان
جدا می‌کند و به زمین می‌ریزد.
صدای خش خش آنها در زیر
پای عابران شنیده می‌شود. راستی
این برگها چه می‌گویند؟
آنها می‌گویند: بچه‌های عزیز،
گمان مبرید* که ما همیشه این طور

خشک و بسی جان بوده ایم. شما ما را در فصل بهار هم دیده بودید.
آن وقت ما جوان و شاداب^{*} بودیم. آن روزها، اوّل زندگی ما بود.
کم کم رُشد کردیم و بزرگ شدیم و درختان را پر از برگ سبز
کردیم. در آفتاب گرم تابستان هر عابری می‌توانست در سایه ِ دلپذیر^{*}
ما بنشینند و استراحت کند.

با رسیدن فصل پاییز از گرمای خورشید کاسته شد*. رنگ
ما هم تغییر کرد، بعضی زرد شدیم و بعضی قرمز. دیگر قدرت
نداشتیم در مقابل بادهای پاییزی مقاومت کنیم*. ناچار چنان که
می‌بینید بر زمین افتادیم. به درختان نگاه کنید آنها دیگر سر سبز
نیستند و آن زیبایی سابق را ندارند. آنها با رسیدن سرما کم کم به
خواب می‌روند. ریشه آنها در زیر زمین گرم می‌ماند. همین که
برفهای زمستان آب شد و بهار رسید، خدا درختان را بار دیگر از خواب بیدار
می‌کند. آن گاه شما از نو، جوانه‌های سبز را بر آنها خواهید دید. و قدرت خدارا

* مشاهده خواهید کرد.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

دلپذیر = خوشایند

شاداب = تروتازه

کاسته شد = کم شد

گمان مبرید = خیال نکنید

مشاهده خواهید کرد = خواهید دید

مقاومت کنیم = ایستادگی کنیم

پرسش

- ۱ - باد ملایم پاییزی چه می‌کند؟
- ۲ - برگ‌های خشک زیر پای انسان چه صدایی می‌دهند؟
- ۳ - در چه فصلی درختان برگ‌های تازه درمی‌آورند؟
- ۴ - درختان در چه فصلی بیش از وقت‌های دیگر سایه دارند؟
- ۵ - در چه فصلی درختان به خواب می‌روند؟

به این نکته توجه کنید

معنی این کلمه‌ها مخالف همدیگر است:

خشک، تر - جوان، پیر - گرم، سرد - کاسته شد،
افزوده شد (زیاد شد)

تکلیف شب اول

- از روی هر یک از این کلمه‌ها سه بار بنویسید:

نظر - عابر - استراحت بعضی
مقادیم

- از روی هریک از کلمه‌های زیر بنویسید و در مقابل هریک، کلمه‌ای بنویسید که معنای مخالف آن را داشته باشد:

شب، بالا، زیر، خنده، تخریج، دیر،
راست.

تکلیف شب دوم

- با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بسازید:
ریخته بود، سخن، بی‌جان، دلپذیر، فصل
ساق، تغییر.

- این کلمه‌ها:

رنگارنگ ، سبز ، دلپذیر ، گرم ، تند ،
خنک ، ساق ، زیبا ،

از جمله‌های زیر افتاده است. از روی جمله‌ها بنویسید و کلمه‌ها را
سر جای خود بگذارید.

- ۱ - برگهای روی زمین رکخته بود
- ۲ - آفتاب تابستان دوزان بود.
- ۳ - درختان در پاییز آن زیبایی را ندارند.
- ۴ - درختان در بهار برگهای دارند.
- ۵ - در تابستان از نوشیدن آب لذت می‌بریم.
- ۶ - در پاییز دفنه که به صحرا می‌ریم دیگر گلهای را نمی‌بینیم.
- ۷ - در تابستان استراحت در سائۀ خنک درختان سیار است.
- ۸ - در پاییز بادهای و سرد می‌درد.

برابری

مردی می‌گوید: حضرت رضا* را دیدم که با خدمتکاران و کارگران سیاه بر سرِ یک سفره نشسته بود و با آنها غذا می‌خورد. ناراحت شدم. گفتم: ای کاش! سفره این کارگران سیاه و خدمتکاران را جدا می‌کردید! خوب نیست که شما با اینها سرِ یک سفره غذا می‌خورید. حضرت رضا ناراحت شد و بهمن فرمود: ساکت باش! چرا سفره اینها را جدا کنم؟! خدای ما یکی است. پدر همهٔ ما حضرتِ آدم است و مادرِ همهٔ ما حضرتِ حوت است. ارزش و مزد* هر کسی هم در مقابل کارهایش می‌باشد. پس من با این غلامان سیاه و خدمتکاران فرقی ندارم*. چرا سفره آنها را جدا کنم؟!

كلمehا و ترکيبهای تازه

حضرت رضا = امام هشتم

فرقی ندارم = تفاوتی ندارم

مزد = پاداش

- ۱ - حضرت رضا با چه افرادی غذا می خورد؟
- ۲ - مرد به حضرت رضا چه گفت؟
- ۳ - حضرت رضا به او چه فرمود؟
- ۴ - ارزش و مزد هر کسی مربوط به چیست؟
- ۵ - چرا حضرت رضا سفره آنها را جدا نکرد؟
- ۶ - از این رفتار حضرت رضا چه درسی می گیرید؟

نکلیف شب اول

- جواب پرسشها را بنویسید.
- داستان را برای افراد خانواده بخوانید و درباره آن گفتگو کنید.

تکلیف شب دوم

- با هر یک از این کلمه ها و عبارتها یک جمله بسازید:
سفره ، حضرت رضا ، خدمتکار ، فرد ، فرقی ندارد ،
جدا ، ساکت .

حسنک کجايی؟

دير وقت بود. خورشيد به نوک کوههای مغرب^{*} نزدیک
می شد. اما از حسنک خبری نبود.

گاو قهوه‌ای رنگ، سرشن را از آخر بلند کرد و صدا کرد:
«ما... ما... ما...» یعنی من گرسنه‌ام، حسنک کجايی؟

گوسفند سفید و پشمalo پوزه‌ای به زمین کشید، ولی چون عَلَفی
پیدا نکرد صدا کرد: «بع... بع... بع...» یعنی من گرسنه‌ام، حسنک
کجايی؟

بُز سیاه ریشی جُنباند^{*} و صدا کرد: «مع... مع... مع...» یعنی
من گرسنه‌ام، حسنک کجايی؟

مرغ حَنَابی^{*} قشنگ دنبال جوجه‌های زردهش راه می‌رفت و
صدا می‌کرد: «قُدْقُد... قُدْقُد... قُدْقُد...» یعنی ما گرسنه‌ایم، حسنک
کجايی؟

خروس رنگارنگ بالهایش را به هم زد و با صدایی بلند

خواند: «قوقولی قوقو... قوقولی قوقو...» یعنی من گرسنه‌ام، حسنک
کجا بی؟

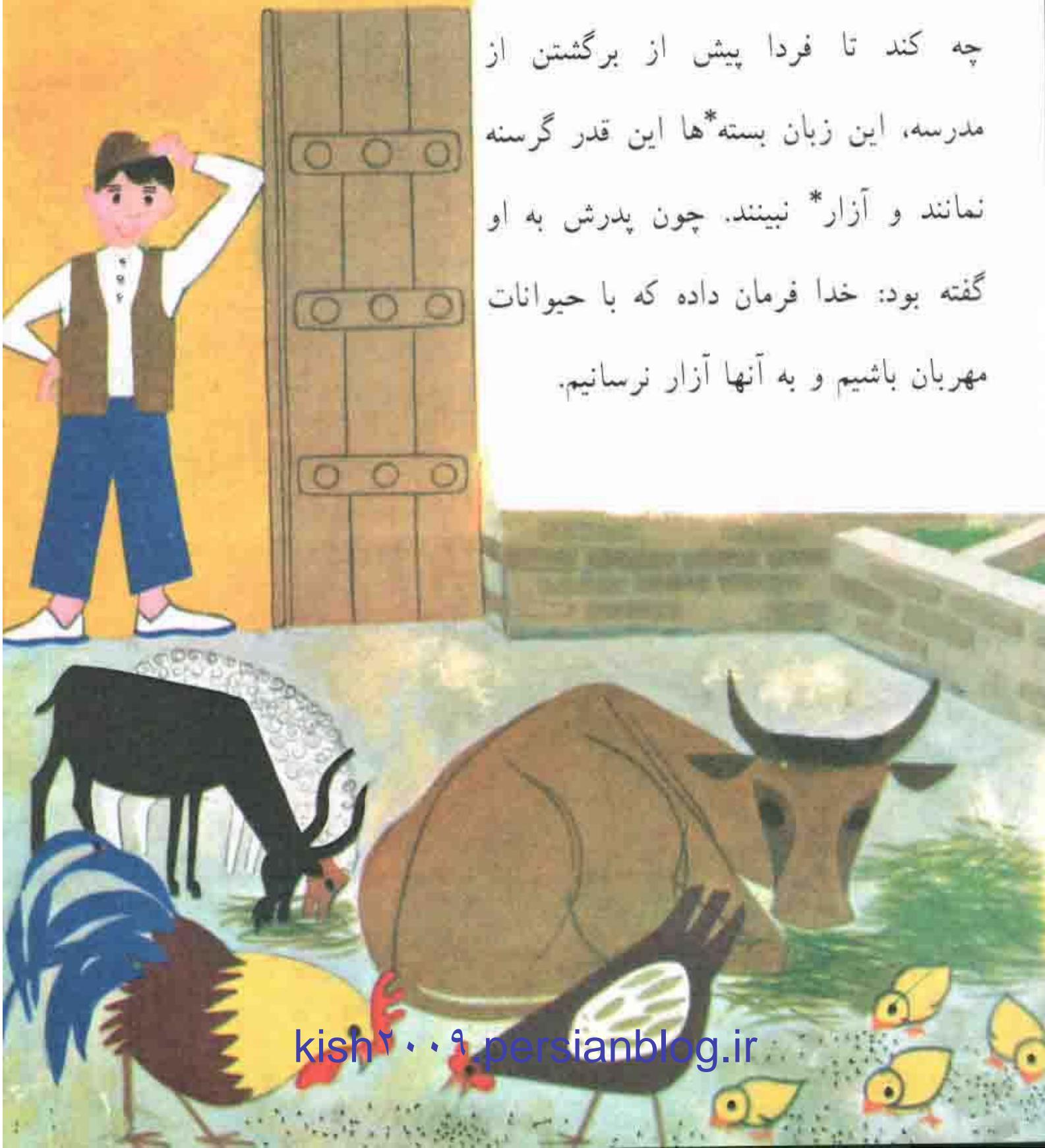
در همین وقت صدای سگ با وفای خانه، که بیرون نشسته
بود بلند شد: «واق... واق... واق...» یعنی حسنک می‌آید، این قدر
صدا نکنید، الان می‌رسد.

حسنک دوان دوان آمد و پیکسر به سراغ حیوانها رفت. برای
گاو یونجه ریخت و دستی به سرش کشید. گاو هم با تکان دادن
سر، از او تشکُر کرد.

به بزر سیاه و گوسفند علف داد. مشتی دانه پیش مرغ حنایی و
جوچه‌هایش ریخت و کاسه آنها را پر از آب کرد. خروس هم از
بالای دیوار پایین پرید و همراه خانواده‌اش مشغول برچیدن دانه
شد.

غذای سگ را هم در ظرفش گذاشت.
دیگر هیچ یک از آنها صدایی نمی‌کرد. حسنک کنار در

طولیه ایستاده بود واز تماشای خوراک
خوردن حیوانها لذت می‌برد. فکر می‌کرد
چه کند تا فردا پیش از برگشتن از
مدرسه، این زبان بسته^{*}‌ها این قدر گرسنه
نمایند و آزار^{*} نبینند. چون پدرش به او
گفته بود: خدا فرمان داده که با حیوانات
مهربان باشیم و به آنها آزار نرسانیم.

آزار = اذیت

جنband = تکان داد

خنایی = بهرنگ سرخ حنا

زبان پسته = در اینجا یعنی حیوان

مغرب = جایی که خورشید غروب می‌کند.

پرسش

۱ - این داستان در چه وقت از روز اتفاق افتاده است؟

۲ - حسنک چه حیوانهایی داشت؟

۳ - حیوانهای حسنک در کجا نگهداری می‌شدند؟

۴ - سگ خانه به حیوانها چه خبری داد؟

نکلیف شب اوّل

- جواب این سؤالها را بنویسید:

۱ - هر یک از حیوانهای حسنک چه رنگی داشت؟ چه

صدایی می‌کرد؟ غذاش چه بود؟

۲ - به بچه گاو چه می‌گویند؟ به بچه گوسفند چه

می‌گویند؟ به بچه بز چه می‌گویند؟ به بچه مرغ چه

می‌گویند؟ به بچه سگ چه می‌گویند؟

۳ - منظور از «خانوادهٔ خروس» چیست؟

۴ - حسنک با خود چه فکر می‌کرد؟

۵ - پدرش به او چه گفته بود؟

تکلیف شب دوم

- این عبارتها:

سراغش رفت، صدای گد بلند شد، شکر کرد
دست بر سرشن کشد، از کسی خبری نبود،

از جمله‌های زیر افتاده است

عبارت مناسب را سر جای خود بگذارید و از روی جمله‌ها بنویسید.

۱ - حنک به اتاق رفت دلی در آن جا

۲ - حنک صدای گاد را شنید و

۳ - مادر روی دفترش را بوسید و

۴ - در این وقت بود که

۵ - بری کتاب را از پدرش گرفت و از اد

کوکب خانم

کوکب خانم مادر عباس است. او زن پاکیزه و با سلیقه‌ای است. سطل شیر را همیشه در جای خنک نگاه می‌دارد. رویش پارچه می‌اندازد تا گرد و خاک بر آن تشییند و پاکیزه بماند. کوکب خانم هر روز از شیر گاو چیزی دُrst می‌کند. گاهی به آن ماية پنیر می‌زند و پنیر درست می‌کند. گاهی ماية ماست می‌زند و ماست می‌بنند و از ماست کره می‌گیرد.

روزی عده‌ای از ده دیگر سر زاده* به خانه آنها آمدند. کوکب خانم با تخم مرغ تازه و روغن، نیمرو درست کرد. نان و کره و ماست و پنیر هم سر سفره گذاشت. همه از سلیقه کوکب خانم تعریف کردند. عباس می‌خورد و می‌گفت: من که از خوردن این نان و کره و نیمرو سیر نمی‌شوم. چه غذاهای خوشمزه‌ای! خدا را شکر، که این همه نعمتهاي خوب را آفریده است.

سرزده = بی خبر

پرسش

- ۱ - کوکب خانم چه طور زنی است؟
- ۲ - چرا ظرف شیر را در جای خنک نگاه می‌دارد؟
- ۳ - چرا روی ظرف شیر پارچه می‌اندازد؟
- ۴ - برای درست کردن پنیر، جز شیر، چه چیز دیگری لازم داریم؟
- ۵ - برای درست کردن ماست، جز شیر، چه چیز دیگری لازم داریم؟
- ۶ - کره را از چه درست می‌کنند؟
- ۷ - کوکب خانم سر سفره مهمانها چه گذاشت؟

تکلیف شب اول

- جواب این سوالها را از روی درس پیدا کنید و

بنویسید:

- ۱ - از کجا معلوم می‌شود که کوکب خانم زن پاکیزه و

با سلیقه‌ای است؟

۲ - کوکب خانم برای مهمانهایی که سرزده آمده بودند،

چه درست کرد؟

۳ - آیا مهمانها از غذا پختن کوکب خانم خوششان آمده

بود؟ این را از کجا می‌دانید؟

۴ - عباس وقتی که غذا می‌خورد چه می‌گفت؟

۵ - هنگام غذا خوردن، از چه کسانی باید تشکر کنیم؟

تکلیف شب دوم

- به این سوالها جواب بدهید:

۱ - از شیر چه چیزها درست می‌کنند؟

۲ - برای درست کردن نیمرو چه چیزهایی لازم است؟

۳ - اگر ظرف شیر کثیف باشد چه می‌شود؟

۴ - برای چه باید روی سفره غذا خورد؟

۵ - چرا وقتی که غذا در دهان هست نباید حرف زد؟

۶ - چرا بهتر است که هر کس از لیوان یا کاسه خودش آب بخورد؟

۷ - چرا باید پیش از غذا دستهای خود را بشویم؟

دندان شیری

هُما دختر خنده‌رویی بود و دندانهای سفید و مُرتَبی داشت.

یک روز صبح که به دستان رفت، تا خنید دوستاش دیدند که جای

یک دندانش خالی است. همه سر به سر هما گذاشتند و گفتند:

بچه‌ها، دندان هما را موش خورده! هما خودش هم خنده‌اش گرفته بود.

در کلاس، وقتی که آموزگار از هما درس می‌پرسید، دید که

یک دندانش افتاده است.

آموزگار گفت: خوب هما، تو حالا بزرگ شده‌ای. همه بچه‌ها

وقتی که به هفت سالگی می‌رسند دندانهای شیری آنها یکی یکی

می‌افتد و به جای آنها دندانهای تازه در می‌آید.

زیور گفت: مهری هم دندانش لق شده است و درد می‌کند.

آموزگار به مهری گفت: اگر دندانت لق شده است، به آن دست نزن

و با آن بازی نکن، بگذار خودش بیفتد. وقتی هم که دندان تازه‌ات نیش

زد^{*}، زبانت را به آن نزن، زیرا^{*} ممکن است که دندانت کج در بیايد. باید

همه شما پس از این بیشتر مواطن دندانهای خود باشید و آنها را همه روزه مسواک بزنید و خوب بشویید تا زود خراب نشوند. اگر این دندانهای تازه خراب بشود و یا بریزد، دیگر جای آنها دندانی در نمی‌آید.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

زیرا = برای این که
دندان تازه‌ات نیش زد = دندان تازه‌ات خواست در بیاید

پرسش

- ۱ - هما چگونه دختری بود؟
- ۲ - چرا جای یک دندان هما خالی بود؟
- ۳ - آیا به نظر شما هما از شوختی دوستانش رنجید؟
- ۴ - چرا آموزگار افتادن دندان را نشانه بزرگ شدن هما می‌دانست؟
- ۵ - چه دندانهایی در هفت سالگی می‌افتد؟

۶ - چرا نباید با دندان لق بازی کرد؟

۷ - چرا پس از هفت سالگی بیشتر باید مواطن دندانها
بود؟

۸ - چه وقت‌هایی در شبانه روز دندانهای خود را
مسواک می‌زنید؟

تکلیف شب اول

- با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بسازید:

هر شش . عوض ، زیرا ، مواطن ، پاکیزه ، شوید ،
لق ، مسواک ، خنده رو .

تکلیف شب دوم

- جواب این سوالها را از روی درس پیدا کنید و
بنویسید:

۱ - وقتی که آموزگار دید دندان هما افتاده است به او

چه گفت؟

۲ - زیور چه گفت؟

۳ - آموزگار به مهری چه گفت؟

برادر کوچک

محسن و مریم به تازگی صاحب برادری شده بودند. این نوزاد* قشنگ آن قدر کوچک بود که مریم می‌ترسید او را در آغوش* بگیرد. محسن هم فقط کنار تختش می‌ایستاد و او را تماشا می‌کرد. هر دو، دلشان می‌خواست این نوزاد زودتر بزرگ شود تا بتوانند با او بازی کنند.

یک روز مریم به مادرش گفت: مادر، نمی‌دانی که چه قدر دلم می‌خواهد با برادر کوچکم بازی کنم! اما او آن قدر کوچک است که نمی‌شود به او دست زد. بیشتر وقتها هم که خوابیده است. محسن هم دنبال صحبت خواهرش را گرفت و گفت: راست می‌گویید. مادر جان کی می‌شود که او هم همراه ما بدد و با ما بازی کند؟

مادر لبخندی زد و گفت: بچه‌های من، این قدر عَجَلَه نداشته باشید، هنوز خیلی زود است که این بچه بتواند با شما بازی کند.

ِ فعلاءُ^{*} شما می‌توانید در نگهداری او به من کمک کنید، مثلاً مریم
می‌تواند در لباس پوشاندن او به من کمک کند. تو محسن جان،
می‌توانی در آوردن آب و شست و شوی او به من کمک کنی. اگر این
کارها را بکنید هم کار یاد گرفته‌اید و هم کمک بزرگی به من
کرده‌اید

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

آغوش = بغل

فعلاءُ = حالا

نوزاد = بچه‌ای که تازه به دنیا آمده است

پرسش

۱ - محسن و مریم به تازگی صاحب چه چیز شده بودند؟

۲ - چرا مریم می‌ترسید او را بغل کند؟

۳ - چرا مادر به بچه‌های خود گفت: «عجله نداشته باشید»؟

۴ - چرا با کودک نوزاد نمی‌شود مثل عروسک بازی
کرده؟

تکلیف شب اول

- با هر یک از این کلمه‌های هم خانواده یک جمله
بسازید (توجه کنید که هر دسته از این کلمه‌ها از یک
خانواده هستند):

نوزاد ، راه ، همراه ، راهنمای.

تکلیف شب دوم

- از روی هر یک از این کلمه‌ها سه بار بنویسید:

نوزاد - آغاز - وفت - صحبت - فعل
 فقط - آغاز - مثلث .

- جواب این سوالها را بنویسید:

۱ - شما در منزل چگونه به مادرتان کمک می‌کنید؟

۲ - پیشنهاد مادر به محسن و مریم چه بود؟

۳ - پیشنهاد مادر به محسن و مریم چه فایده‌ای داشت؟

میهنِ خویش را کُنیم آباد

کودکان، این زمین و آب و هوا   این درختان که پُرگل وزیباست
باغ و بستان* و کوه و دشت* همه   خانه ما و آشیانه* ماست
دست در دست هم دهیم به مهر*   میهن خویش* را کنیم آباد
یار* و غَمخوار* یکدیگر* باشیم   تا بمانیم خُرم* و آزاد

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

آشیانه = لانه، محل زندگی

بستان = باع میوه

خرم = شاد

خوبیش = خود

دشت = صحراء

غمخوار = کسی که سعی می‌کند ناراحتی دیگران را از
بین ببرد.

مهر = محبت

میهن = وطن

پار = دوست

یکدیگر = یکدیگر

پرسش

۱ - خانه همه ما ایرانیان کجاست؟

۲ - چرا باید میهن خود را دوست داشته باشیم؟

۳ - چرا باید با هم متحد باشیم؟

۴ - چرا باید غمخوار یکدیگر باشیم؟

نامهای از یک کودک آواره

آیا مرا می‌شناسی؟ من با تو برا درم. من فلسطینی هستم، ما کودکان فلسطینی مسلمان هستیم.

نام کشور ما فلسطین است و نام کشور شما ایران است. شما در کشور خود، در خانه خود زندگی می‌کنید. ولی ما در بیابانها آواره‌ایم، چون دشمن، خانه و وطن ما را اشغال کرده است. ما در بیابان و صحراء زندگی می‌کنیم. روز و شب را زیر چادرها می‌گذرانیم و همانجا درس می‌خوانیم. تازه، دشمن ما را راحت

نمی‌گذارد و چادرهای ما را به آتش می‌کشد. نه به کوچکِ ما رحم
می‌کند نه به بزرگِ ما، حتی بیمارستانهای ما را هم بُمباران می‌کند.
می‌دانید چرا؟ چون ما می‌خواهیم به خانه و کشور خود باز گردیم و
دشمن را از وطن خود برآوریم و بیرون کنیم.
باید بگوییم از وقتی که انقلاب شما پیروز شده است، دشمن
ما خیلی ترسیده است و به همین جهت ما را بیشتر آزار و اذیت
می‌کند.

دشمن ما اسرائیل است. اسرائیل دشمن ما و دشمن شما و
دشمن همه انسانهای آزاده است.

ما با اسرائیل تا آخرین نفس مبارزه می‌کنیم و می‌دانیم که شما به ما کمک خواهید کرد. همه انسانهای آزاده به ما کمک خواهند کرد. ما مبارزه می‌کنیم و به باری خدا پیروز خواهیم شد و به کشور عزیزمان باز خواهیم گشت و در آن جا آزاد زندگی خواهیم کرد.

به‌امید پیروزی، خدا حافظ

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

اشغال کرده است = به زور گرفته است.

باز خواهیم گشت = برمی‌گردیم

به‌همین جهت = به همین دلیل

دائم = همیشه

پرسش

- ۱ - فلسطینی‌ها کجا زندگی می‌کنند؟
- ۲ - وطن آنها را چه کسانی اشغال کرده‌اند؟

- ۳ - کجا درس میخوانند؟
- ۴ - دشمن آنها کیست؟ با آنها چه میکند؟
- ۵ - فلسطینیها برای بازگشت به وطن خود چه میکنند؟

تکلیف شب اول

- پاسخ پرسش‌های بالا را با خط خوش بنویسید.

- این جمله‌ها را کامل کنید:

ما با اسرائیل تا آخرین نفس . . . و می‌دانیم که همه . . .
به ما کمک خواهند کرد.

ما مبارزه می‌کنیم و به باری خدا . . . خواهیم شد و به . . .
خود باز خواهیم گشت و در آن جا . . . زندگی خواهیم
کرد.

تکلیف شب دوم

- با هر یک از کلمه‌های زیر یک جمله بسازید و بنویسید:

وطن، انقلاب، دشمن، اسرائیل، فلسطین، آخر نفس،
بیماران، کمک، رحم، آزاد.

روباہ و زانع

زاغلی قالب پنیری دید
بر درختی نشست در راهی
روبه پُر فریب و حیلت ساز
به دهن بگرفت و زود پرید
که ازان می گذشت روباہی
رفت پای درخت و کرد آواز

گفت به به چقدر زیبایی !
چه سری چهدمی عجیب پایی !

پروبالت سیاه زنگ و قلک
نیت بالاتر از سیاهی زنگ !

مهدی بهتر از تو در مرغان
نمایه آوازش آشکار کند
روبهک جست و طعمه را پر بود

گر خوش آواز بودی و خوشخوان
زانع می خواست قارقار کند
طعمه افتاد چون دهان گلبو

حبيب يغماني

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

آشکار = نمایان

پگشود = باز کرد

پرفیپ = حقه باز

حیلت‌ساز = حیله‌گر، آن که دیگران را گول می‌زند

خوشخوان = خوش آواز

روبهک = روباه کوچک

زاغک = کلاع کوچک

طعمه = خوراک

کرد آواز = آواز کرد، صدا کرد

نبدی = نبودی، نمی‌بود، نبود

نیست بالاتر از سیاهی رنگ = رنگ سیاه از همه رنگها

بالاتر است.

پرسش

۱ - کلاع چه چیز را بهدهان گرفته بود؟

۲ - روباه از کجا می‌گذشت؟

- ۳ - روباء به کلاع چه گفت؟
- ۴ - چرا شاعر روباء را «پرفریب و حیلت‌ساز» نامیده است؟
- ۵ - چرا کلاع دهانش را باز کرد؟
- ۶ - چه کسی در این داستان گول زد؟
- ۷ - چه کسی در این داستان گول خورد؟
- ۸ - عاقبت، پنیر نصیب چه کسی شد؟

به این نکته توجه کنید

زادگ یعنی زاغ کوچک.

روبهگ یعنی روباء کوچک.

تکلیف شب اول

- جواب این سوالها را بنویسید:
- ۱ - پر کلاع چه رنگ است؟
  - ۲ - چه چیز روباء قشنگ و قیمتی است؟
  - ۳ - چرا کلاع گول روباء را خورد؟

۴ - اگر کلاغ عاقل بود، پس از شنیدن سخنان روباه
چه می‌کرد؟

- شعر «روباه و زاغ» را به زبان ساده بنویسید.

تکلیف شب دوم

- دیدید که زاغک یعنی زاغ کوچک، روبهک یعنی
روباه کوچک. بنویسید به دختر کوچک، به پسر کوچک،
به اتاق کوچک، به مرغ کوچک چه می‌گویند.

- از روی شعر «روباه و زاغ» یک بار بنویسید و آن را
حفظ کنید.

به پدر و مادر خود، نیکی کنیم

یکی از یاران به حضرت امام صادق علیه السلام گفت: فرزندم اسماعیل، پسر مهربان و خوبی است. هیچ وقت کاری نمی کند که من ناراحت شوم. کارهایش را به خوبی انجام می دهد. به مادرش کمک می کند.

امام صادق فرمود: من قبلًا هم اسماعیل را دوست می داشتم اما حالا، خیلی بیشتر او را دوست دارم. چون فهمیدم که او با پدر و مادرش مهربان و خوشرفتار است.

***

پیامبر بزرگ ما هم بچه های خوب را که به پدر و مادرشان کمک می کردند، دوست می داشت و آنان را گرامی می داشت.

خدا در قرآن می فرماید:

به پدر و مادر خود نیکی کنید.

علیه السلام = بر او سلام

پرسش

- ۱ - امام صادق، به پدر اسماعیل چه فرمود؟
- ۲ - رفتار اسماعیل چگونه بود؟
- ۳ - رفتار شما در منزل چگونه است؟ در چه کارهایی به پدر و مادر خود کمک می کنید؟
- ۴ - خدا درباره پدر و مادر، در قرآن چه فرمان می دهد؟
- ۵ - پیامبر ما چگونه کودکانی را دوست می داشت؟

تکلیف شب اول

- پاسخ پرسش‌های بالا را بنویسید.

تکلیف شب دوم

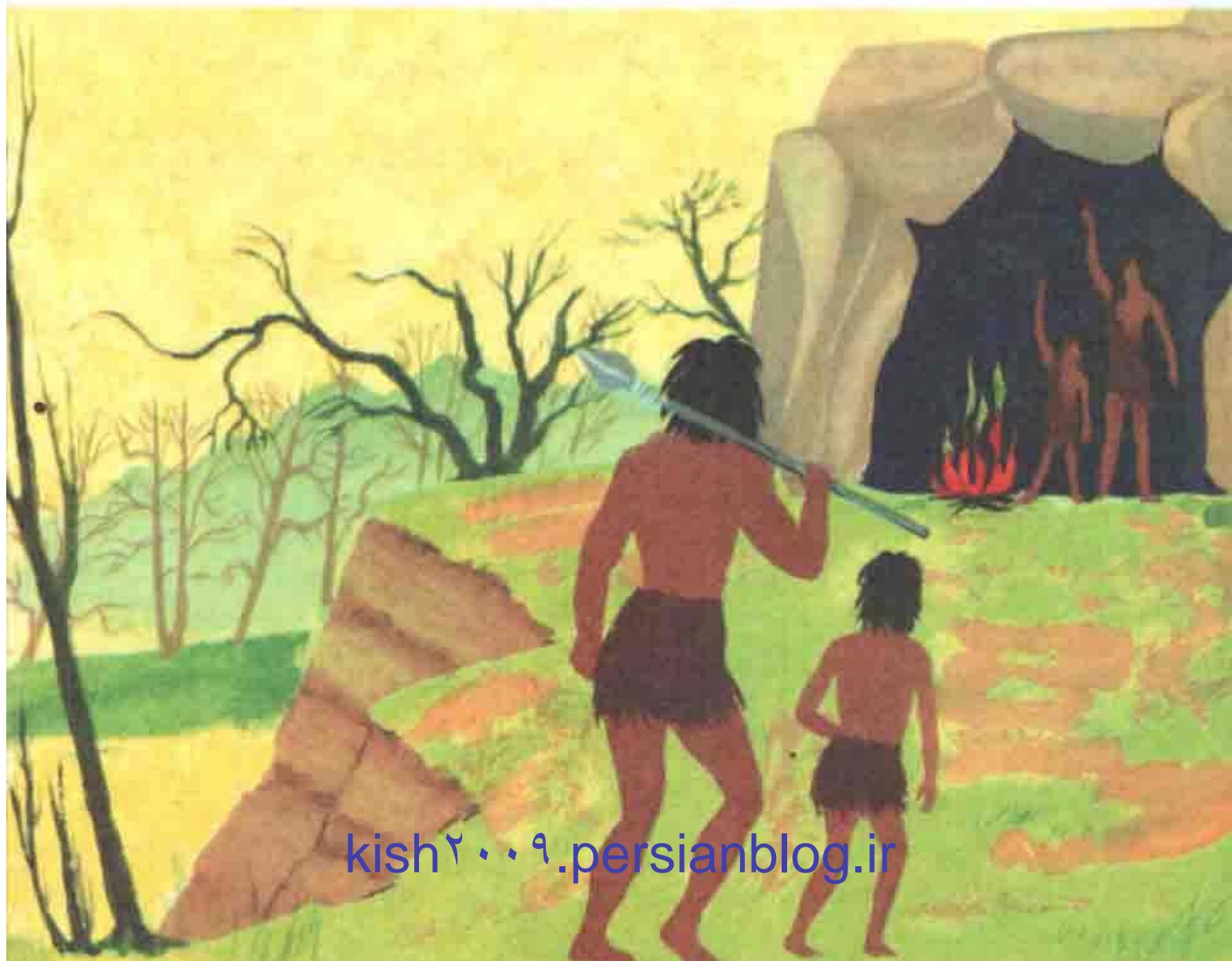
- این جمله‌ها را کامل کنید:
پیامبر ما هم بچه‌های خوب را که . . . کمک می کردند
دوست می داشت.

خدا در قرآن می فرماید: . . .

مردمان نخستین

سالهای سال پیش، مردم نمی‌دانستند چگونه خانه بسازند. آنها برای حفظ خود از سرما و گرما و حیوانات در نده به غارها پناه می‌بردند. غذای این مردم، حیوانهایی بود که شکار می‌کردند. لباس خود را نیز از پوست حیوانات درست می‌کردند.

مردمان غارنشین نوشتن بلد نبودند. ولی می‌توانستند بر روی

دیوار غارها نقاشی بکنند. این نقاشیها طرز زندگی آنها را نشان می‌دهد. به تازگی مقدار زیادی از این غارها کشف شده است. دانشمندان^{*} از روی این نقاشیها پی برده‌اند که انسان در سالهای بسیار بسیار پیش چگونه زندگی می‌کرده است و چه وسائلی داشته است. دانشمندان به ما می‌گویند که در اوّل انسان مکان^{*} مخصوصی برای زندگی نداشت، بلکه به دنبال شکار و چراگاههای بهتر، از جایی به جایی می‌رفت. سالها طول کشید تا دهکده‌ها و شهرها به وجود آمد. به دانشمندانی که از روی آثار^{*} مختلف دربارهٔ زندگی مردمان نخستین تحقیق می‌کنند^{*} «باستان‌شناس» می‌گویند.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

آثار = اثرها

تحقیق می‌کنند = مطالعه می‌کنند

دانشمند = کسی که بسیار می‌داند

مکان = جا

پرسش

- ۱ - مردمان نخستین در کجا زندگی می‌کردند؟
- ۲ - مردمان غارنشیم به جای نوشتن چه می‌کردند؟
- ۳ - دانشمندان از روی نقاشی مردمان قدیم چه می‌فهمند؟
- ۴ - به دانشمندانی که دربارهٔ زندگی مردم قدیم تحقیق می‌کنند چه می‌گویند؟

تکلیف شب اول

- از روی هر یک از این کلمه‌ها پنج بار بنویسید:
غارش - درنده - نقاشی - محض - دانشمندان
طول کشید - نحس - بسیار - محض

تکلیف شب دوم

- این کلمه‌ها:
غاره ، محض ، از جایی به جایی ، دانشمندان ،
نقاشی ، وسائل ، جگونه ، دیگرده ،

از این جمله‌ها افتاده است. هر یک از آنها را سرجای

خود بگذارید و از روی جمله‌ها بنویسید:

- ۱ - مردان بوشن نمی‌داشتند.
- ۲ - مردان خستین بدیمال چراگاه می‌رفتند.
- ۳ - در راههای قدیم از ترس حیوانات دگرداد سرما به پناه می‌بردند.
- ۴ - از روی آثار مردم خستین می‌توان پی برداش زندگی می‌کرده‌اند.
- ۵ - مدها طول کشیدند و شهر بد خود آمد.
- ۶ - مردان خستین روی دیوار عاری می‌کردند.
- ۷ - مردان خستین ساده‌ای داشتند.
- ۸ - از روی آثار مردان خستین زندگی آهارا مطالعه می‌کنند

آتش

در زمانهای بسیار قدیم مردم آتش را نمی‌شناختند. همین که خورشید غروب می‌کرد و هوا تاریک می‌شد، همه می‌خوابیدند. مردم در آن زمانها از سرما به داخل غارها پناه می‌بردند. آنها آتش نداشتند که با آن خود را گرم کنند. میوه و سبزی و گوشت حیوانات را هم خام می‌خوردند.

پس از مدتی انسان آتش را کشف کرد*. شاید هنگام* رعد و برق، درختی آتش گرفت و انسان شعله گرم و پرتو* آن را دید. شاید از برخورد* دو سنگ چخماق، جرقه*‌ای جَهید* و انسان پی‌برد* که به کمک سنگ چخماق می‌تواند آتش روشن کند.

به هر حال، کشف آتش یکی از مهم‌ترین اتفاقهای زندگی انسان بود.

پس از کشف آتش، مردم کم‌کم به فایده‌های آن پی‌بردند.

کشف آتش زندگی مردم را تغییر داد. از آتش هم برای روشنایی،

هم برای گرما و هم برای پختن غذا استفاده کردند. هر چه انسان

بیشتر ترقی کرد، بیشتر توانست از آتش استفاده کند. امروز در

کارخانه‌ها به کمک آتش ماشینها و اسبابهای بسیار می‌سازند.

آتش همیشه دوست انسان نیست، گاهی دشمن بسیار

خطرناکی هم می‌شود. آتش، جنگلها و خانه‌ها را می‌سوزاند و از

بین می‌برد. امروز انسان می‌داند که چگونه از آتش به‌موقع استفاده

کند و به‌موقع آن را خاموش سازد.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

برخورد = به هم خوردن

پرتو = نور، روشنایی

پی برد = فهمید

جرقه = ریزه آتش که به هوا می‌پرد

جهید = پرید

کشف کرد = پیدا کرد و شناخت

هنگام = موقع

پرسش

۱ - پیش از کشف آتش مردم چه طور زندگی می‌کردند؟

۲ - چرا می‌گوییم کشف آتش یکی از مهم‌ترین اتفاقهای

زندگی انسان بود؟

۳ - آتش چه فایده‌هایی برای انسان دارد؟

۴ - آیا آتش همیشه دوست انسان است؟

۵ - آتش چه خطرهایی برای انسان دارد؟

۶ - اگر بینید جایی آتش گرفته است چه می‌کنید؟

به این نکته توجه کنید

این کلمه‌ها از یک خانواده هستند:
آتش، آتش‌سوزی، آتش‌شانی، آتشبازی
غروب، مغرب
استفاده، فایده، مفید
خطر، خطرناک

تکلیف شب اول

- از روی هر یک از این کلمه‌ها پنج بار بنویسید:
غار   موقع   اتفاقاً   رعد   شعله   چمچان
حرقه   تغیر   ترقی   خطرناک   استفاده .

تکلیف شب دوم

- جواب پرسش‌های درس را به دقت بنویسید.
- با هر یک از این کلمه‌ها جمله‌ای بسازید:

آتش‌شانی، آتشبازی، اتفاقاً، فایده، مفید

صَحْرَانَورَد*

مرا که می‌بینید مدّتها می‌توانم در صحرا راه بروم بی‌آن که آبی
بیاشامَم* و غذایی بخورم. وقتی که در صحرا باد تند بر می‌خیزد* و
گرد و خاک به هوا بلند می‌شود، هیچ‌کس نمی‌تواند جلو خود را
بیند و راه برود. اما من در میان گرد و خاک بسیار و باد شدید* به
راه‌پیمایی خود را دادم می‌دهم.

شاید پرسید که چرا من می‌توانم مدّتها بدون آب و غذا
راه‌پیمایی کنم* و چرا از طوفان نمی‌ترسم. مگر خدا مرا چگونه
آفریده است؟ به پشت من نگاه کنید، چه می‌بینید؟ یک برآمدگی.
این برآمدگی را «کوهان» می‌گویند. در کوهان من مقداری چربی

هست. وقتی که غذا نمی‌خورم، بدنم از این چربی استفاده می‌کند و قوّت می‌گیرد. همچنین خدا بدن مرا طوری درست کرده است که کمتر عرق می‌کنم و کمتر آب از بدن من خارج می‌شود. این است که کمتر تشنّه می‌شوم. حالا فهمیدید که چرا من طاقت این همه گرسنگی و تشنگی را دارم؟

پاهای من پَهن و نرم است و در شن و خاک فرو نمی‌رود. آیا می‌دانید که خدا برای هر چشم من دو پلک آفریده است و اگر یکی از پلکها را بیندم باز هم می‌توانم ببینم؟ همچنین من می‌توانم بینی خود را بیندم. به همین جهت است که در موقع طوفان که خاک به‌هوا بلند می‌شود، خاک نه در بینی من داخل می‌شود و نه در چشم می‌رود. حالا متوجه شدید که چرا مرادیدنی و عجیب می‌خوانند؟

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

آبی بیاشامم = آبی بخورم

برمی‌خیزد = بلند می‌شود

راه‌پیمایی کنم = راه بروم

شدید = سخت

صحرانورد = کسی که در صحراء آمد و رفت می‌کند.

عجیب = آنچه باعث تعجب می‌شود.

پرسش

۱ - کوهان شتر در کجای بدن او قرار دارد؟

۲ - کوهان شتر چه فایده‌ای برای او دارد؟

۳ - چرا شتر طاقت تشنگی دارد؟

۴ - چه چیز از فرو رفتن شتر در خاک جلوگیری می‌کند؟

۵ - چرا به شتر «صحرانورد» می‌گویند؟

به این نکته توجه کنید

این کلمه‌ها از یک خانواده هستند:

صحراء، صحرانشین، صحرانورد.

قوی، قوت.

عجب، تعجب، عجیب.

فهم، فهمیدن، فهمیده.

تکلیف شب اول

- جواب این سؤالها را بنویسید:

- ۱ - چرا شتر می‌تواند مدت زیادی غذا و آب نخورد؟
- ۲ - چرا شتر از طوفان خاک نمی‌ترسد؟
- ۳ - پاهای شتر چه فرقی با پاهای اسب دارد؟
- ۴ - از شتر بیشتر چه مردمی استفاده می‌کنند؟
- ۵ - خدا برای هر چشم شتر، چند پلک آفریده است؟
فاایده هر یک چیست؟

تکلیف شب دوم

- با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بسازید:

صحرائیں ، صحرانور ، قوى ، قوت ، معده
فهمیدم ، عجیب ، تعجب

- در این جمله‌ها به جای نقطه‌ها کلمه‌های مناسب بگذارید
و از روی هر جمله یک بار بنویسید:

۱ - شتر می‌تواند در طوفان خاک به راه خود

۲ - به ... پشت شتر «کوهان» می‌گویند.

راه پیروزی (۱)

عددای از گنجشکها در صحرایی زندگی می‌کردند. یک فیل زورمند* هم نزدیک این صحراء زندگی می‌کرد. یک روز که این فیل می‌خواست لبِ رودخانه ببرد و آب بخورد، راهش را کج کرد و به آشیانه* گنجشکها نزدیک شد. آشیانه چند تا گنجشک را در بین علفهای صحراء خراب کرد و چند تا از جوجه گنجشکها را هم زیر پایش له کرد.

گنجشکها خیلی ناراحت شدند. با هم نشستند و مشورت کردند* که چه کار کنند.

کاکلی که از همه دوستان خود عاقل‌تر و دلیر*‌تر بود، گفت: این صحراء وطن ماست. ما باید آن را نگهداری کنیم. ما باید دشمن را از آن دور کنیم.

گنجشکها گفتند: حرف کاکلی درست است. کاملاً هم درست است. همه ما باید از کودکان خود نگهداری کنیم. همه ما باید از

وطن خود دفاع کنیم*. ولی چه کسی می‌تواند با این فیل زورمند
مبازِزه کند؟

کاکلی گفت: همین ماهها، ما گنجشکها. وقتی همه با هم مُتحَد
باشیم* همه کاری می‌توانیم بکنیم.

گنجشکها گفتند: حاضریم. بگو چه کار کنیم
کاکلی گفت: من اوّل باید با فیل حرف بزنم، اگر حرف حق* را
قبول کرد که دعوا نداریم. ولی اگر قبول نکرد، روزگارش را سیاه
می‌کنیم*.

کاکلی پر زد و رفت. فیل را پیدا کرد. روی شاخه درختی
نشست و حرفهایش را با فیل زد. ولی فیل، هیچ اعتنا نکرد و در
جواب کاکلی گفت: زورم خیلی زیاد است. هیچ کس زورش به من
نمی‌رسد. هر کاری دلم بخواهد می‌کنم. کاکلی دوباره به فیل گفت:
درست است که زور شما زیاد است ولی اگر بخواهی به ما ستم*

کنی ما هم آرام نمی‌نشینیم.

فیل که عصبانی* شده بود، گفت: چه فضولیها! برو نیم-
وجبی! همین الان می‌آیم و تمام خانه‌های شما را خراب می‌کنم.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

آشیانه = خانه پرندگان، لانه

اعتنا = توجه

الآن = همین حالا

حرف حق = حرف درست

دفاع کنیم = دشمن را دور کنیم

دلیر = شجاع

روزگارش را سیاه می‌کنیم = بی‌چاره‌اش می‌کنیم

زورمند = پرزور

ستم = ظلم

عصبانی = خشمگین

متّحد باشیم = یگانه باشیم، یکی باشیم

مشورت کردند = با هم فکر و گفتگو کردند

پرسش

۱ - فیل چه کرد که گنجشکها ناراحت شدند؟

۲ - گنجشکها اول چه کردند؟

- ۳ - گنجشک عاقل‌تر و دلیر‌تر چه گفت؟
- ۴ - به نظر شما گنجشکها چگونه می‌توانند بر فیل زورمند پیروز شوند؟
- ۵ - کاکلی به فیل چه گفت؟ فیل در جواب چه گفت؟
- ۶ - وقتی فیل عصبانی شد چه گفت؟

تکلیف شب اول

- پرسش‌های بالا را با جواب کامل بنویسید.
- یک صحنه از داستان را نقاشی کنید.

تکلیف شب دوم

هر یک از کلمه‌های زیر را در یک جمله به کار برد.
آشیانه، زورمند، اعتنا، متّحد، ستم، عصبانی، مشورت، دلیر.

راه پیروزی (۲)

کاکلی وقتی دید که فیل حرف حق را گوش نمی‌دهد، پیش گنجشکها برگشت و گفت: دوستان من! همه آماده باشید. فیل دارد می‌آید. باید نشانش بدھیم که این جا جای زورگویی و ستمگری^{*} نیست.

گنجشکها گفتند: ما همه آماده‌ایم، بگو چه کار کنیم. کاکلی گفت: این چاله را می‌بینید؟ خیلی سریع^{*} همه با هم پرواز می‌کنیم و او را تا کنار این چاله بزرگ می‌کشانیم و آن وقت هر چه من گفتم فوراً انجام دهید. گنجشکها همه با هم پرواز کردند. فیل خشمگین و شتابان می‌دوید. گنجشکها را دید و با خرطومش به آنها حمله کرد. گنجشکها با هم فرار کردند. فیل آنها را دنبال کرد. وقتی فیل کاملاً به چاله نزدیک شد، کاکلی با صدای بلند به گنجشکها فرمان حمله داد و گفت: همه با هم یکباره بر سر فیل بریزید و هر دو چشمش را در آورید.

گنجشکها بِلا فاصله* بر سرش ریختند و با نوکهای تیزشان
هر دو چشمش را کور کردند. فیل که واقعاً روزگارش سیاه شده
بود، نَعَرَه* می‌کشید، بالا و پایین می‌پرید که ناگهان در چاله افتاد و
هر چه سعی* کرد نتوانست بیرون بیاید.

گنجشکها سرود شادی و پیروزی خواندند و با هم گفتند: این
سزای کسی است که بگوید زورم زیاد است و هر کاری که دلم
بخواهد می‌کنم. این سزای کسی است که به دیگران ستم کند.

بلافاصله = فوراً، خیلی زود

ستمگری = ظالم بودن، بی‌دادگری

سریع = تند

سعی = کوشش

شتابان = با عجله

نعره = فریاد

پرسش

۱ - کاکلی وقتی که پیش گنجشکها برگشت به آنها چه گفت؟

۲ - گنجشکها در پاسخ چه گفتند؟

۳ - چرا گنجشکها با هم فرار کردند؟

۴ - بعد از این که فیل به حالت نزدیک شد، کاکلی چه فرمان داد؟

۵ - چگونه روزگار فیل سیاه شد؟

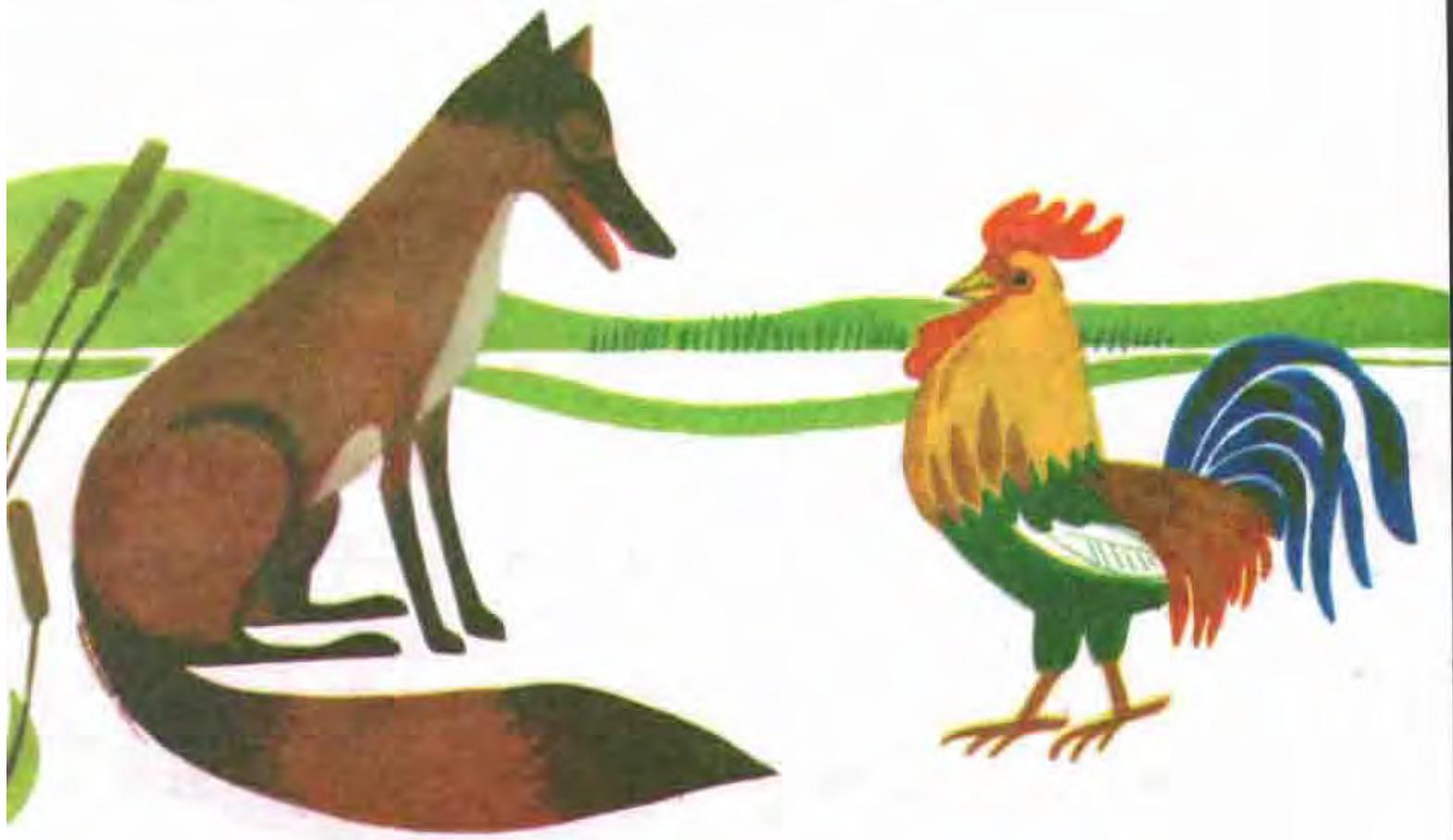
۶ - سرای ستمگر چیست؟

تکلیف شب اول

- پرسش‌های بالا را با جواب صحیح در دفتر خود بنویسید.
- برای این کلمه‌ها یک هم خانواده بنویسید سپس هر کدام را در یک جمله به کار بردید:
ستم، زور، شادی، خشم، سریع، دشمن.

تکلیف شب دوم

- این جمله‌ها را کامل کنید:
همه آماده‌ایم بگو...
کاکلی با صدای بلند به گنجشکها . . . داد.
با نوکهای تیزشان . . . کور کردند.
فیل که واقعاً . . . شده بود، نعره می‌کشید.
- با هر یک از کلمه‌های زیر یک جمله بسازید:
نعره، ستم، پروردزی، خشم، دوست، واقعاً، حتّماً.

روبا و خروس

روزی روباهی از کنار دهی می‌گذشت. چشمش به خروسی
افتاد که دانه بر می‌چید. پیش رفت و سلام کرد و گفت: رفیق،
پدرت را خوب می‌شناختم. بسیار خوش آواز بود و از آوازش لذت
می‌بردم. تو چه طور می‌خوانی؟

خروس گفت: اکنون* می‌بینی که من هم مانند پدرم
خوش آواز هستم. فوری چشمها را بست. بالها را به هم زد و آواز
kish ۲۰۰۹.persianblog.ir

بلندی سر داد*. روباء برجست و او را به دندان گرفت و فرار کرد.

سگهای ده که دشمن روباء بودند، او را دنبال کردند. خروس

که جانش در خطر بود، به فکر چاره افتاد. به روباء گفت: اگر

میخواهی که از دست سگها آسوده شوی، فریاد کن و بگو که این

خروس را از ده شما نگرفته‌ام. روباء با آن همه زیرکی*، فریب

خورد*. تا دهان باز کرد، خروس بالای درختی پرید.

روباء بی‌چاره که لقمه چربی را از دست داده بود، با ناامیدی

به خروس نگاهی کرد و گفت: نفرین بر دهانی که بی‌موقع باز شود!

خروس هم گفت: نفرین بر چشمی که بی‌موقع بسته شود!

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

اکنون = حالا

زیرکی = باهوشی

سرداد = شروع کرد

فریب خورد = گول خورد

- ۱ - روباء به چه صفتی معروف است؟
- ۲ - چرا روباء از آواز پدر خروس تعریف کرد؟
- ۳ - آیا فقط این خروس در وقت خواندن چشمهاش را می‌بست یا همهٔ خروسها این کار را می‌کنند؟
- ۴ - به نظر شما روباء با همهٔ هوشی که داشت، چرا فریب خورد؟
- ۵ - چه کنیم تا هیچ وقت فریب دشمن را نخوریم؟

نکلیف شب اول

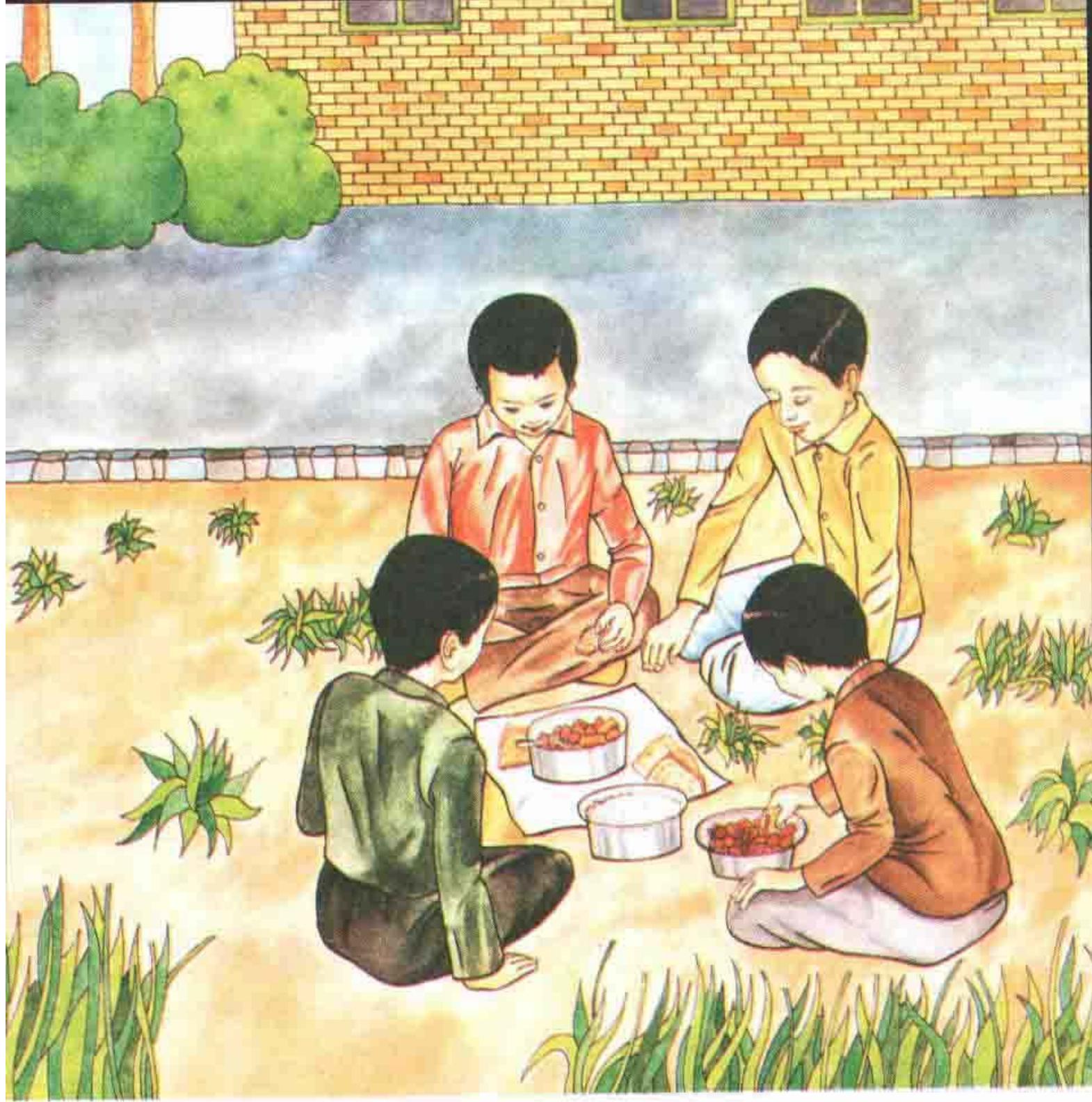
- با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بسازید:
رفیق ، لذت ، فوری ، خطر ، زیرگ ، فریب ، لفظ

نکلیف شب دوم

- داستان دیگری دربارهٔ روباء بنویسید و برای آن شکل بکشید.

مهربانی و گذشت

یادش به خیر، چه دوست خوبی داشتم. هر روز از خانه‌اش
غذا می‌آورد و آن را با چند نفر از دانش‌آموزان می‌خورد. به آنها
می‌گفت: دوستان، برادران، بباید با هم غذا بخوریم.
من تعجب می‌کرم، با خود می‌گفتم او چرا این کار را
می‌کند؟ چرا ظهر به منزل نمی‌رود؟ خانه‌اش که نزدیک است، پس
چرا ناهارش را به مدرسه می‌آورد؟
گاهی من هم با آنها غذا می‌خوردم. وقتی می‌دیدم که خودش
چند لقمه بیشتر نمی‌خورد، تعجبم بیشتر می‌شد.
یک روز که به منزلش رفته بودم از او پرسیدم: مهدی جان!
تو چرا ظهرها به منزل نمی‌روی؟ چرا ناهارت را به مدرسه
می‌آوری؟ مهدی جوابم را نداد، گویا نمی‌خواست از کارش سر در
بیاورم*. ولی مادرش که سؤالم را شنیده بود گفت: حسن جان!
مهدی شبها غذا نمی‌خورد و بیشتر اوقات* چند لقمه نان می‌خورد و

می خوابد، به من می گوید: غذایم را باید به مدرسه ببرم و با دوستام
بخورم، چون بعضی از آنها توانایی تهیّه غذای گرم را ندارند. آنها
برادران من هستند، من باید به آنها کمک کنم.

اوّقات = وقتها

سر در بیاورم = آگاه شوم، بفهم

پرسش

- ۱ - تعجب دوست مهدی از چه بود؟
- ۲ - مهدی غذای شب خود را چه می‌کرد؟
- ۳ - مهدی به مادرش چه می‌گفت؟
- ۴ - آیا شما دوستی مانند مهدی دارید؟
- ۵ - خود شما چه کارهایی مانند مهدی انجام داده و می‌دهید؟

تکلیف شب اول

- پرسشهای درس را با جواب صحیح بنویسید.

- هر یک از کلمه‌ها یا عبارتهای زیر را در یک جمله به کار

بریند:

یادشش بخیر، تعجب، سردر بیاورم، غذای گرم، برادر،

بیشتر اوّقات

تکلیف شب دوم

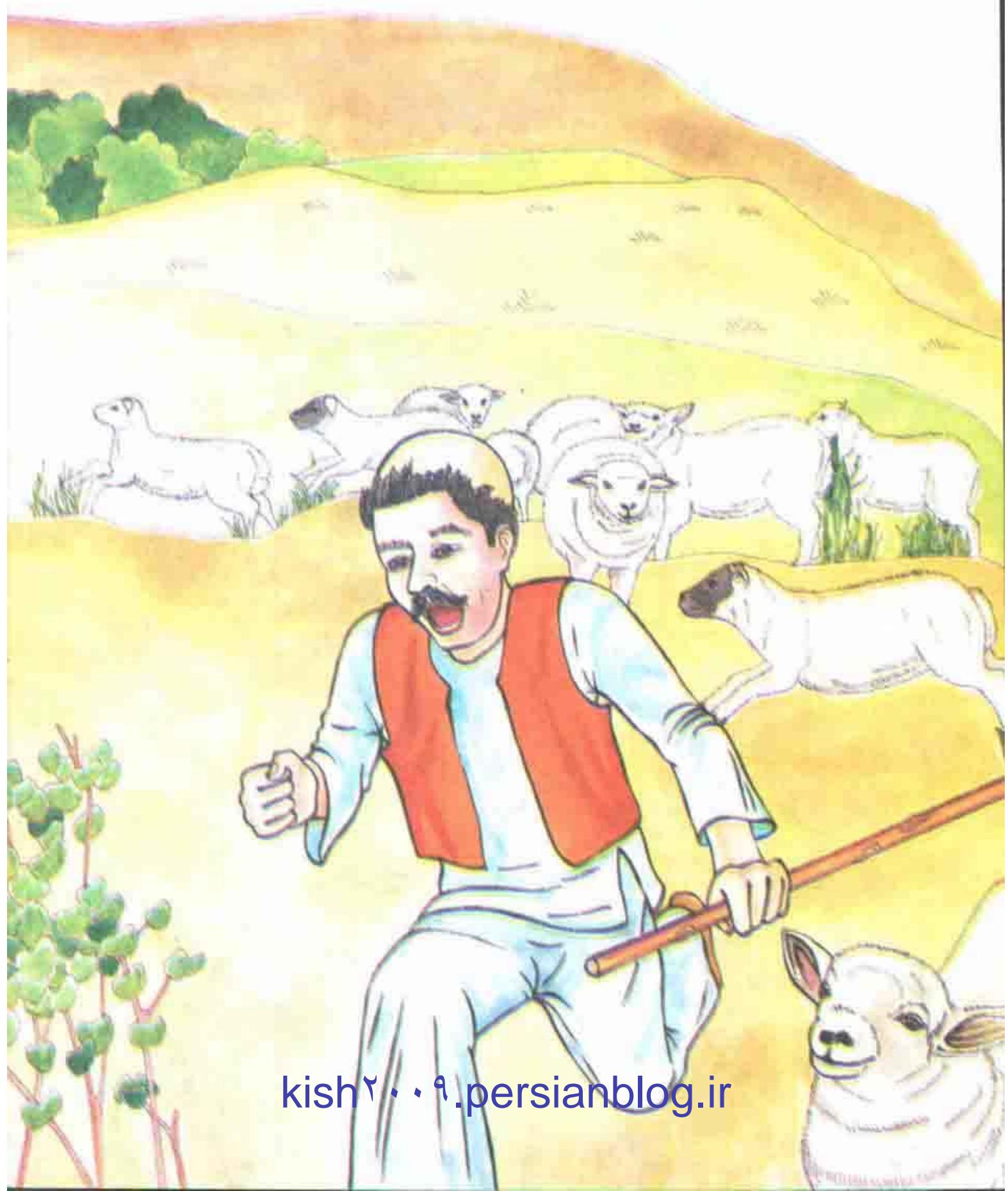
- یک بار از روی درس بنویسید.

چوپان دروغگو

چوپانی گاهگاه* بیسبب* فریاد میکرد: گرگ آمد! گرگ آمد!

مردم برای نجات چوپان و گوسفندان به سوی او میدویدند. اما چوپان میخندید و مردم میفهمیدند که دروغ گفته است.

از قضا* روزی گرگی به گله زد*. چوپان فریاد کرد و کمک خواست. مردم گمان کردند* که باز دروغ میگوید. هر چه فریاد زد هیچ کس به کمک او نرفت. چوپان دروغگو تنها ماند و گرگ گوسفندان او را درید*.

kish۲۰۰۹.persianblog.ir

از قضا = اتفاقاً

به‌گله زد = به‌گله حمله کرد

بی‌سبب = بی‌علت

درید = پاره کرد

گاه‌گاه = بعضی وقتها

گمان کردند = خیال کردند

پرسش

- ۱ - دروغ چوپان چه بود؟
- ۲ - چرا چوپان گاهی بدون دلیل فریاد می‌زد؟
- ۳ - چرا مردم، دیگر به فریاد او اعتنا نکردند؟
- ۴ - به نظر شما وقتی که گرگ چند گوسفند را درید، چوپان پیش خود چه فکر کرد؟
- ۵ - آیا شما با کسی که دروغ می‌گوید دوست می‌شوید؟
... چرا؟

تکلیف شب اول

— داستان چوپان دروغگو را در چند شکل بکشید و زیر هر یک شرح آن را بنویسید.

تکلیف شب دوم

— داستانی بنویسید که از آن بشود نتیجه‌ای شبیه به نتیجه داستان «چوپان دروغگو» گرفت.

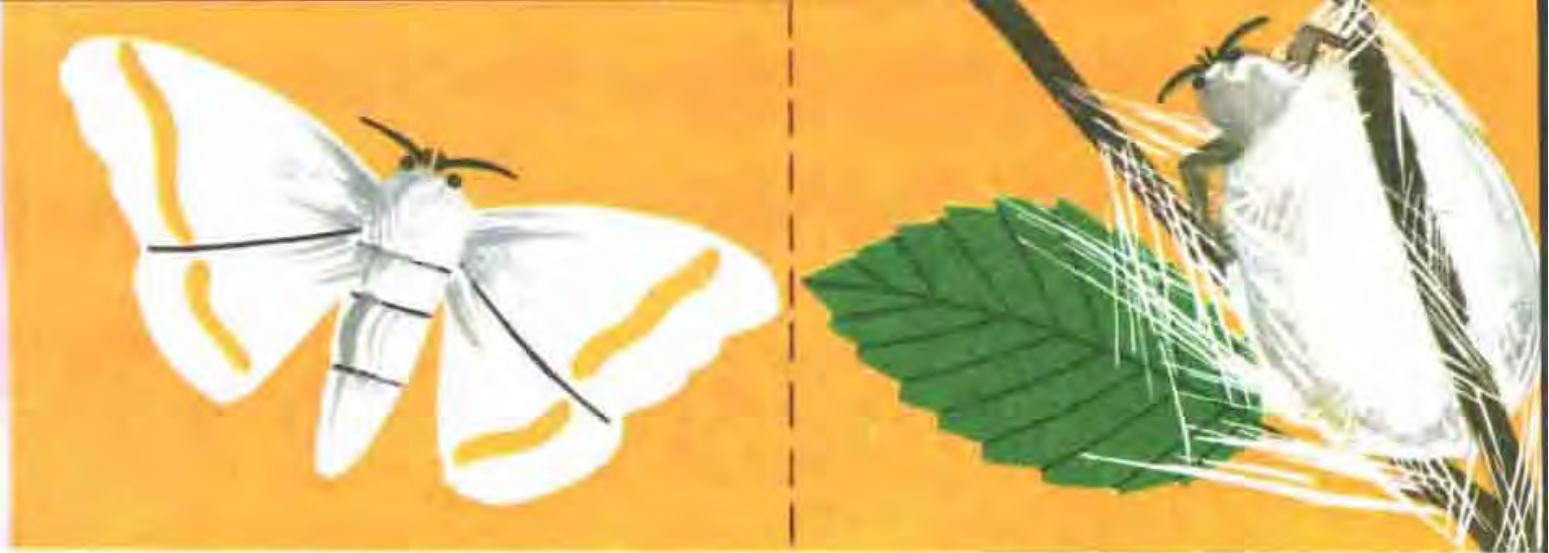

داستان آبریشم

شما می‌دانید که نخ آبریشم از نخهای معمولی خیلی محکم‌تر است. اما آیا می‌دانید که آبریشم را چگونه به دست می‌آورند؟ آبریشم طبیعی را یک‌مهای آبریشم تهیه می‌کنند. این یک‌مهای کوچک تارهای لطیف* و محکم آبریشم را می‌تئند*. کرم آبریشم با این تارهای نازک که به دور خود می‌تنند خانه‌ای درست می‌کند. به این خانه آبریشمی «پیله» می‌گویند.

کرم آبریشم دو یا سه هفته در پیله خود زندگی می‌کند. در این مدت به یک پروانه تبدیل می‌شود*. این پروانه پیله را سوراخ می‌کند و آهسته از آن خارج می‌شود. سپس* تخم می‌گذارد.

از این تخمهای یک‌مهای آبریشم بیرون می‌آیند. غذای کرم آبریشم

برگ درخت توت است.

در کارخانه حَریر^{*} بافی، قبل از آن که کرم تبدیل به پروانه شود، پیله‌ها را گرم می‌کنند تا کرمها گشته شوند. آن‌گاه پیله‌ها را باز می‌کنند. هر پیله یک تار دراز است. از این تارها نخ درست می‌کنند و می‌تابند و از آن نخها حَریر می‌بافند.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

تبدیل می‌شود = از شکلی به شکل دیگر در می‌آید.

حریر = پارچه ابریشمی

سپس = بعد از آن

لطیف = نرم و نازک

می‌تنند = می‌بافند

- ۱ - نخ ابریشم محکم‌تر است یا نخ معمولی؟
- ۲ - ابریشم طبیعی از چه چیز تهیّه می‌شود؟
- ۳ - کرم ابریشم چند وقت در پیله می‌ماند؟
- ۴ - پروانه چگونه از پیله خارج می‌شود؟
- ۵ - غذای کرم ابریشم چیست؟
- ۶ - حریر را چگونه تهیّه می‌کنند؟

به این نکته توجه کنید

هر چیز که از ابریشم باشد به آن «ابریشمی» می‌گویند، کسی که اهل تهران باشد به او «تهرانی» می‌گویند.

تکلیف شش اول

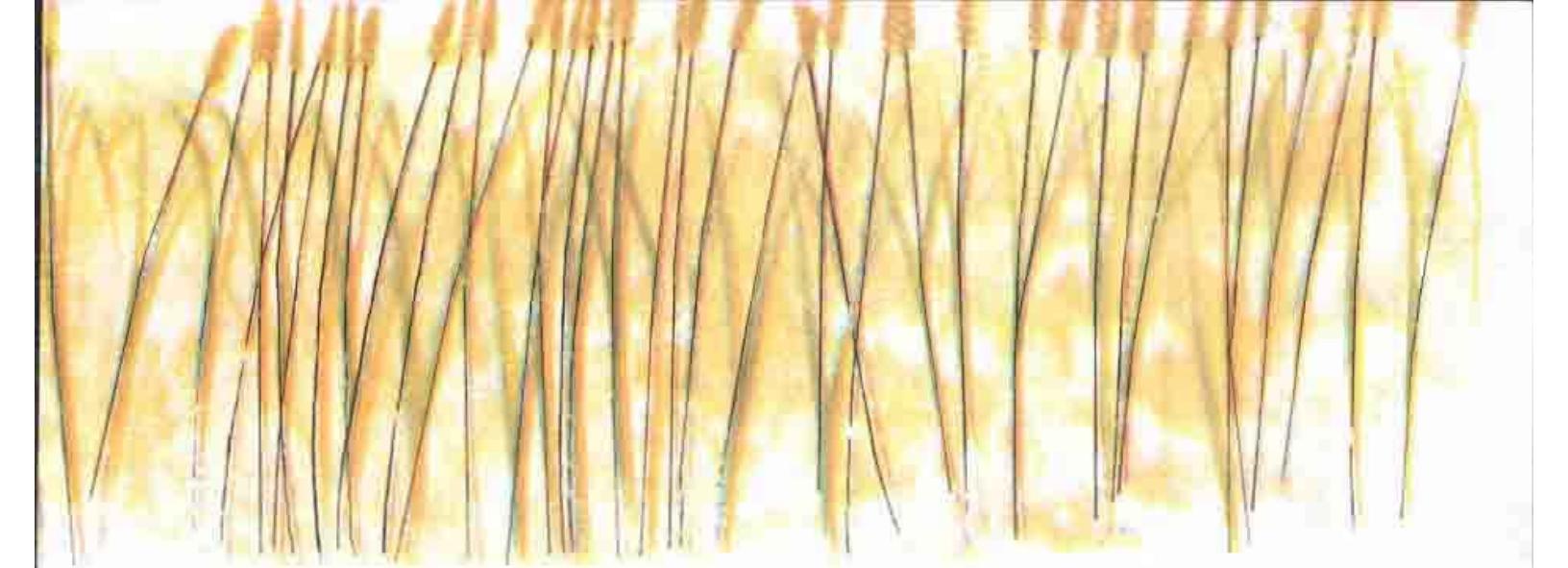
در این جمله‌ها به جای نقطه‌ها کلمه مناسب بگذارید و از روی هر یک از آنها یک بار بنویسید:

- ۱ - پیله . . . کرم ابریشم است
- ۲ - بارجه‌ای ابریشمی را در کارخانه . . . تهیّه می‌کنند.

- ۳- ابریشم طبیعی را کرم ابریشم
- ۴- هر پله ابریشم یک تار است
- ۵- کرم در پله به برداشته است
- ۶- عذایی کرم ابریشم برگ درخت است
- ۷- از ابریشم می باشد
- ۸- نخ ابریشم از نخ معمولی است
- ۹- برداشته ابریشم را سوراخ می کند.

نکلیف شب دوم

- منیزه اهل مشهد است، به او چه می گویند؟
- سعدی اهل شیراز بود، به او چه می گویند؟
- به قالیهایی که در تبریز بافته می شود چه می گویند؟
- به پارچهایی که از نخ بافته می شود چه می گویند؟
- به ظرفی که از مس ساخته باشند چه می گویند؟
- به دری که از آهن ساخته باشند چه می گویند؟
- با هر یک از کلمه هایی که در جواب سوالهای بالا نوشته شد یک جمله بسازید.

دوستان ما

— چه گندمهای زرد قشنگی، اینها را که کاشته است؟

— دهقان، همان دهقانی که دوست ماست.

— چه آرد سفید نرمی، این آرد از چه درست شده است؟

— از گندم.

— گندم را که آرد کرده است؟

— آسیابان، همان آسیابانی که دوست ماست.

— چه نان گرم و خوشمزه‌ای، این نان از چه درست شده است؟

— از آرد.

— نان را که پخته است؟

— نانوا، همان نانوایی که دوست ماست.

— این خانه راحت را که ما در آن زندگی می‌کنیم، که ساخته است؟

— بنای، همان بنایی که دوست ماست.

— این ابر سیاه که آسمان را می‌پوشاند، روی خورشید را می‌گیرد،
برق می‌زند، می‌غُرّدَ^{*}، می‌بارد، از کجا آمده است؟ پس از آن به کجا
می‌رود که آسمان دوباره صاف می‌گردد، خورشید نمایان^{*} می‌شود و
گلها و برگها می‌درخشند؟ کاشکی همهٔ اینها را می‌دانستم. کیست
که به این پرسش‌های من جواب بدهد؟

— معلم، همان معلمی که دوست ماست.

— این جهان را که آفریده است؟

— خدا، خدای مهربانی که دوست و آفریننده^{*} ماست.

* پس خدا را شکر و بر دوستان ما درود.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

آفرینندهٔ ما = کسی که ما را آفریده، خلق کرده

درود = سلام

می‌درخشنند = برق می‌زنند

می‌غرد = غرش می‌کند

نمایان = پیدا

- ۱ - گندم را در کجا آرد می‌کنند؟
- ۲ - نان را در کجا می‌پزند؟
- ۳ - چه کسانی در ساختن یک خانه به بنا کمک می‌کنند؟
- ۴ - چرا بعضی روزها هوا تاریک می‌شود؟
- ۵ - در چه فصلی آسمان بیشتر می‌غرد و برق می‌زند؟
- ۶ - چرا بعد از باران، گلها می‌درخشند؟

به این نکته توجه کنید

وقتی که می‌گوییم «گل» مقصود ما فقط یک گل است.
ولی وقتی که می‌گوییم «گلهای» از چند گل صحبت کرده‌ایم.

تکلیف شب اول

- اسم چند نوع نان را که می‌دانید، بنویسید.
- اسم چند نوع آسیا را که می‌دانید، بنویسید و فرق آنها

را با یکدیگر شرح بدهید.

— شش شغل را (غیر از شغلهایی که در این درس گفته شده است) نام ببرید و هریک را تعریف کنید.

تکلیف شب دوم

— با هریک از این کلمه‌ها یک جمله بسازید:

خانه، خانه‌ها — بُرگ، بُرگها — باعُ، باعُها
تحنه، تنه‌ها — فاشق، فاشقها .

— به نظر شما چرا پلیس، پزشک، رُفتگر، معلم، کارگر،
کفّاش دوست ما هستند.

پروبال

علی و آزاده روی پله‌ها نشسته بودند و با دقّت به آسمان نگاه می‌کردند. یک دسته کبوتر سفید می‌پریدند، چرخ می‌زدند، بر می‌گشتند، بر بام می‌نشستند و دوباره پرواز می‌کردند.

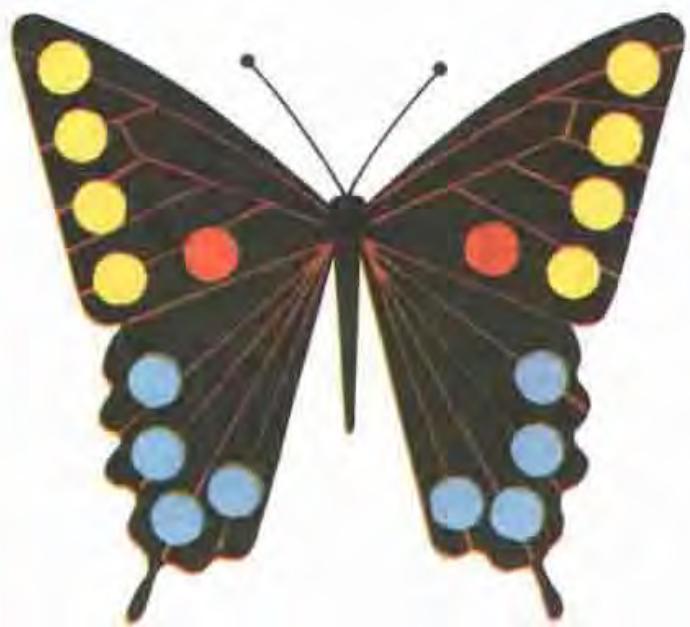
علی گفت: هیچ فکر کرده‌ای که هرچه می‌پرد بال دارد؟ آزاده گفت: بله. برای همین است که پرنده‌گان بالهای قوی دارند ولی پاهاشان چندان قوی نیست.

علی گفت: روزی به‌گردش رفته بودیم. قوش* بزرگی را دیدیم که بالهای نیرومند* و پُرپَرَش را باز کرده بود و به آرامی در آسمان دور می‌زد. ناگهان به سرعت پایین آمد و از زمین خرگوشی را شکار کرد و دوباره به آسمان رفت.

آزاده گفت: شنیده‌ام که قرقی* هم در موقع پرواز همیشه
پایین را نگاه می‌کند و همین که جوجه یا پرنده کوچکی را دید
فوری آن را شکار می‌کند. راستی تو سنjacak* دیده‌ای؟ بالهای
نازک و ظریفی دارد. هیچ دیده‌ای که با این بالهای ظریف، با چه
سرعتی می‌پرد؟

علی گفت: راست می‌گویی، بال سنjacak خیلی ظریف است
و پریدن سنjacak روی نهر آب تماشایی است. اما به نظر من، بال

هیچ حیوانی به زیبایی بال پروانه نیست، هم رنگارنگ است و هم
لطیف.

آزاده گفت: چه قدر دلم می‌خواست که خدا به من هم بالوپر
داده بود تا می‌توانستم در آسمان پرواز کنم!

علی گفت: خدا به ما هم بالوپر داده است. بالوپر ما، فکر
ماست. دیگران هم که مثل تو آرزوی پرواز داشتند، فکر کردند و
هواییما را اختراع کردند.

سنچاچک = حشره کوچکی است که بالهای ظریفی دارد.

قرقی = پرنده‌ای است که پرندگان و حیوانهای کوچک را شکار می‌کند.

قوش = پرنده شکاری که بزرگ‌تر از قرقی است.

نیرومند = قوی

پرسش

۱ - علی و آزاده در آسمان چه دیدند؟

۲ - هر چه بخواهد پردازد به چه چیز احتیاج دارد؟

۳ - چرا پای پرندگان چندان قوی نیست؟

۴ - قوش چه چیزهایی شکار می‌کند؟

۵ - قرقی چه چیزهایی شکار می‌کند؟

۶ - بالهای سنچاچک چه طور است؟

۷ - بالهای پروانه چه طور است؟

۸ - آیا خدا به ما هم بال و پر داده است؟

به این نکته توجه کنید

به کسی که می‌خواند و می‌نویسد، می‌گویند «**با سواد**» و
به کسی که خواندن و نوشتن نمی‌داند، می‌گویند «**بی‌سواد**»

تکلیف شب اول

— این کلمه‌ها را با دقّت بنویسید. زیر اسم حیوانهایی که
بال و پر دارند، خط بکشید و در مقابل هریک بنویسید که
خوراکش چیست:

پرداز - خردس - کبوتر - گرس - گنجشک - عقاب
لک لک - بینه دوز - پرسنلو - کلاع - قوش - زبور.

تکلیف شب دوم

— با گذاشتن «با» و «بی» در اول هریک از این کلمه‌ها،
دو کلمه جدید درست کنید که معنی آنها مخالف هم باشد
و با هریک از کلمه‌های جدید یک جمله بسازید:

دقّت ، هوش ، ادب ، مرد ، حوصله

تریلیت ، خبر ، سلیقه

مرغابی و لاکپشت

دو مرغابی و یک لاکپشت مدت‌ها در آبگیری* زندگی می‌کردند و هر سه با هم دوست شده بودند. اتفاقاً آب آبگیر بسیار کم شد، چنان که مرغابیها دیگر نتوانستند آن جا بمانند. تصمیم گرفتند که به جای پر آب‌تر بروند. برای خدا حافظی پیش لاکپشت رفتند. لاکپشت آندوهگین* شد و گفت: من، هم از کمی آب در رنجم* و هم دوری شما برایم سخت است. شما که دوست من هستید فکری بکنید و مرا هم با خود ببرید.

مرغابیها جواب دادند: ما نیز از دوری تو بسیار دلتنگ می‌شویم و هر جا که برویم بی تو به ما خوش نمی‌گذرد. اما بردن تو بسیار مشکل است، زیرا ما می‌توانیم پرواز کنیم و تو نمی‌توانی. لاکپشت بسیار غمگین شد. مرغابیها مدتی فکر کردند، پس از آن گفتند: تو را هم با خود می‌بریم به شرط آن که قول بدھی که هر چه گفتم پذیری*.

لاکپشت پذیرفت. مرغابیها چوبی آوردند و به او گفتند: ما
دو سر چوب را به منقار می‌گیریم و تو هم باید میان آن را با دهانت
بگیری. به این ترتیب هرسه پرواز خواهیم کرد. اما باید مواظب
باشی که در موقع پرواز کردن هرگز دهانت را باز نکنی.

لاکپشت گفت: هرچه بگویید می‌پذیرم.

مرغابیها به پرواز درآمدند و لاکپشت را هم با خود برداشتند.
وقتی که به بالای شهر رسیدند، ناگهان چشم مردم به آنها افتاد، همه

آنها را به هم نشان دادند و گفتند: لاکپشت را ببینید که هوس پرواز کرده است!

لاکپشت ساعتی خاموش ماند*. اما وقتی که دید گفتگو و غوغای* مردم تمام نمی‌شود، بی‌طاقت* شد و فریاد زد:
«تا کور شود هر آن که* نتواند دید!»

دهان گشودن همان بود و از بالا به زمین افتادن همان.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

آبگیر = استخر، گودال آب

اندوهگین = غصه‌دار، غمگین

بپذیری = قبول بگنجی

بی‌طاقت = بی تاب

خاموش ماند = ساکت ماند

در رنجم = در زحمت هستم

غوغای = سر و صدا

هر آن که = هر کس که

- ۱ - که در آبگیر زندگی می‌کرد؟
- ۲ - چرا مرغایها دیگر نتوانستند در آبگیر بمانند؟
- ۳ - وقتی که مرغایها از لاکپشت خداحافظی می‌کردند، او چه گفت؟
- ۴ - چرا بردن لاکپشت برای مرغایها کار مشکلی بود؟
- ۵ - عاقبت، لاکپشت را چگونه بردنده؟
- ۶ - لاکپشت به مرغایها چه قولی داد؟
- ۷ - چرا پرواز این سه دوست برای مردم عجیب و تماشایی بود؟
- ۸ - چه شد که لاکپشت دهانش را باز کرد؟
- ۹ - «دهان گشودن همان بود و از بالا به زمین افتدن همان» یعنی چه؟
- ۱۰ - افتدن لاکپشت تقصیر مردم بود یا تقصیر خودش؟

به این نکته توجه کنید

این کلمه‌ها یک معنی دارند:

آنده، غم، غصه – بازکردن، گشودن – وقت، زمان.

تکلیف شب اول

– جواب این سوالها را از روی درس پیدا کنید و

بنویسید:

۱ – لاکپشت در جواب خداحافظی مرغابیها چه گفت؟

۲ – پس از این‌که لاکپشت قبول کرد که هر چه مرغابیها بگویند پذیرد، مرغابیها چه کردند؟

۳ – وقتی که مردم لاکپشت را مسخره کردند، او چه کرد؟

تکلیف شب دوم

– با هریک از این کلمه‌ها و ترکیبها یک جمله بسازید:

اندوگین، غم، غصه، اتفاقاً، شرط، عرعا
آسمان، مواطن، هوس، ساعت، وقت
خاموش بود، بی‌طاфт، گشودم، بازکردم.

– درس بعد را به دقت بخوانید.

عید نوروز

بچه‌های کلاس دوم درباره روزهای عید با هم صحبت می‌کردند. فرشته از فاطمه پرسید: اولین روز عید کجا رفتی؟ چه کردی؟ فاطمه گفت: اولین روز عید به دیدار پدر بزرگ و مادر بزرگ رفتم. همه اقوام* هم به منزل آنها آمده بودند. ناهار مهمان آنها بودیم. چه روز خوشی داشتیم!

سعیده از فرخنده پرسید: راستی شما هنگام تحویل سال نو*

چه می‌کنید؟

فرخنده گفت: با بهترین لباسهای خود کنار سفره می‌نشینیم،
پدرم دعای سال نو را می‌خواند و ما گوش می‌دهیم. وقتی صدای
توب، رسیدن سال نو را مزده می‌دهد، پدرم قرآن را از کنار سفره
برمی‌دارد و می‌بوسد و چند آیه از آن را می‌خواند، سپس برای همه
ایرانیان دعا می‌کند و موفقیّت* و پیروزی کامل آنها را از خدا
می‌خواهد. مادرم هم برای همه زنان خوشبختی و خوشی آرزو می‌کند.
به ما هم می‌گوید: برای کودکان همه جهان، آزادی و آزادگی آرزو

کنید. آن وقت سال نو را به ما تبریک می‌گوید و از تو تکهایی* که خودش پخته است به ما تعارف می‌کند.

نمی‌دانید مادرم چه تو تکهای خوشمزه‌ای می‌پزد. امسال مادرم خیلی بیشتر تو تک پخته بود، بیشتر از سالهای پیش، برای این که... سعیده با خنده گفت: حتماً برای این که برای ما بیاوری. فرخنده گفت: نه ... برای این که برای همسایه‌ها بیرم و فرارسیدن سال نو و پیروزی انقلاب اسلامی را به آنها تبریک بگویم.

فرشته گفت: چه کار خوبی! ای کاش ما هم همسایه شما

بودیم.

فرخنده به صحبتش ادامه داد و گفت: مادرم می‌گوید از بهترین کارهایی که ما ایرانیان در عید نوروز انجام می‌دهیم، مهربانی به کودکان است و دیدار خویشان و رسیدگی به دوستان و همسایگان.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

اقوام = خویشان

تحویل سال نو = رسیدن سال نو

توتک = نوعی نان شیرینی خانگی

موفقیت = پیروزی

پرسش

- ۱ - بهترین کارهایی که ما ایرانیان در عید نوروز انجام می‌دهیم چه کارهایی است؟

۲ - شما مراسم تحویل سال نو را چگونه برگزار می‌کنید؟

۳ - پدر و مادر فرخنده برای چه کسانی دعا کردند؟

۴ - فرشته از فاطمه چه پرسید؟

۵ - سعیده از فرخنده چه پرسید؟

۶ - فرخنده درباره پدرش چه گفت؟

تکلیف شب اول

- پرسش‌های درس را با جواب کامل بنویسید.

- سه سؤال دیگر از درس درست کنید و جواب دهید.

تکلیف شب دوم

- این درس را برای افراد خانواده خود بخوانید و درباره مطالب درس با آنها گفتگو کنید.

- هر یک از کلمه‌ها و عبارتهای زیر را در جمله‌ای به کار ببرید:

تعارف، اقوام، موقیت، همایه، تحویل سال نو، انقلاب اسلامی.

دوازدهم فروردین

روز جمهوری اسلامی

یادت هست در راه پیماییها مردم چه می گفتند؟ شهیدان چه فریاد می زدند؟ همه فریاد می زدند: «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» همه فریاد می زدند: «تا خون در رگِ ماست، خمینی رهبر^{*} ماست» و تا خون در رگهای آنان می دوید، برای استقلال و آزادی و جمهوری اسلامی فریاد زدند و در همین راه شهید شدند و به جهان دیگر شتافتند.

سرانجام فریادها و مبارزه‌ها به نتیجه رسید. ملت مسلمان ایران به رهبری پیشوایش «امام خمینی» پیروز شد و مردم در روزهای دهم و یازدهم فروردین سال ۱۳۵۸ به پای صندوقهای رأی رفته و به جمهوری اسلامی رأی دادند.

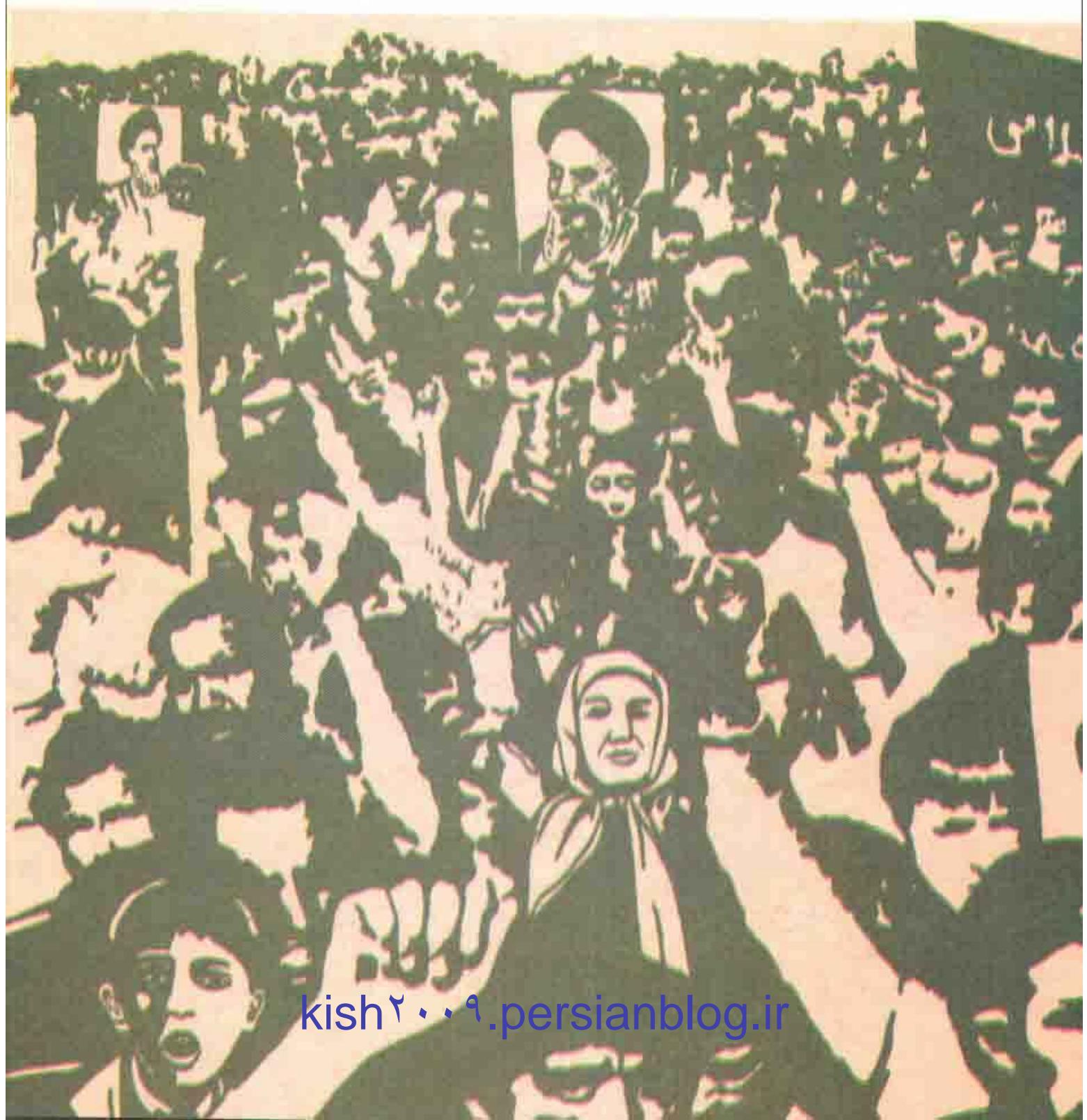
روز دوازدهم فروردین اعلام شد^{*} که ملت ایران (جز عده اندکی) همگی جمهوری اسلامی می خواهند. به همین جهت «امام

خمینی» پیشوای محبوب ما، این روز را «روز جمهوری اسلامی» نامیدند و از همه ملت خواستند که این روز را عید بگیرند و پیروزی اسلام و جمهوری اسلامی را به یکدیگر تبریک گویند.

***

از امسال روز جمهوری اسلامی و نوروز را با هم عید
می‌گیریم و زیباترین و نوادرین روز را «روز جمهوری اسلامی»
می‌دانیم، چون این روز، روز آزادی و آزادگی همه ملت ایران است.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

اعلام شد = خبر داده شد

عدد اندکی = عدد کمی

رهبر = پیشوای، کسی که مردم را راهنمایی می‌کند.

شناختن = به سرعت رفتن

شهید = کسی که در راه رضای خدا کشته می‌شود.

پرسش

۱ - شهیدان چه فریاد می‌زدند؟

۲ - ملت ایران چه روزهایی به پای صندوقهای رأی
رفتند؟ چه گفتند؟ چه خواستند؟

۳ - روز جمهوری اسلامی چه روزی است؟ چرا این
روز را عید می‌گیریم؟

تکلیف شب اول

- پنج سؤال دیگر از درس درست کنید و پاسخ دهید.

پاسخ پرسش‌های بالا را بنویسید.
— ده جمله از درس انتخاب کنید و بنویسید.

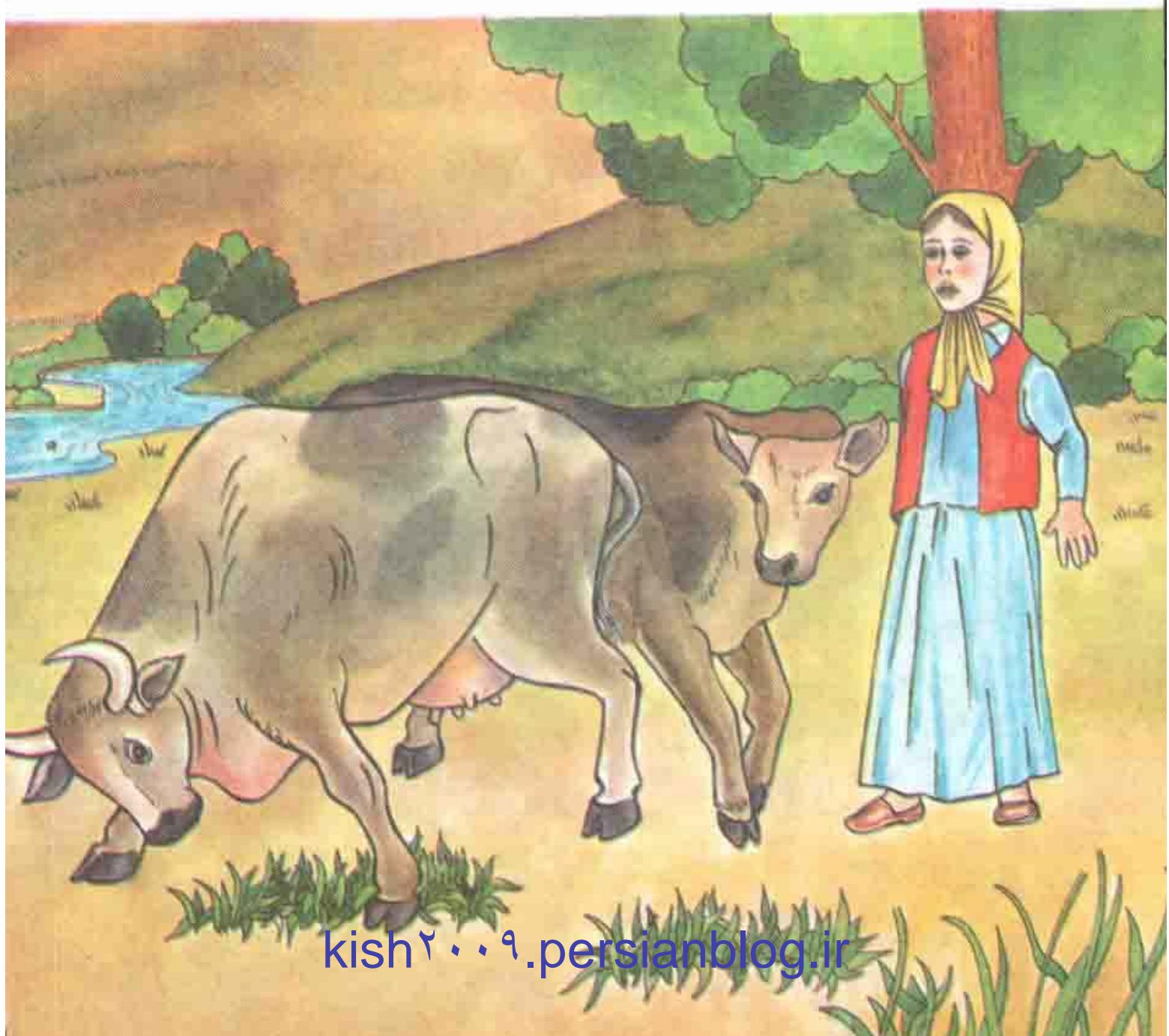
تکلیف شب دوم

— با هر یک از کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه درس یک جمله بسازید.

— هر کلمه از کلمه‌های زیر را در یک جمله به کار بردید:
آزادی، عید، زیباترین، جمهوری، همکنی، امام،
پیشوا، خون، شهیدان، مشتاقند، علمت، ایران.

گرگ و گاو

عمو حسین گاو شیرده بزرگی داشت. این گاو، شیر همه خانواده را می‌داد. عموم حسین بیشتر اوقات^{*} مقداری از شیر او را می‌فروخت. گاو عموم حسین شاخهای بلندی داشت. هر وقت که

خشمگین می‌شد*، به هر کس و هر چیز که نزدیکش بود شاخ
می‌زد. عموماً عموحسین بار*ها خواسته بود که نصف شاخهای او را ببرد،
ولی هر بار کاری پیش آمده بود.

یک روز تابستان عموحسین به دخترش گفت: بیا مریم‌جان،

این گاو و گوساله را کنار رودخانه ببر تا بچرند. مریم آنها را کنار
رودخانه بُرد.

گاو و گوساله به چرا مشغول شدند، مریم هم بازی می‌کرد.
در این وقت دید که حیوانی در بوتهای می‌جنبد. خیال کرد که
سگشان «گرگی» است. صدا کرد: گرگی! گرگی!
ناگهان گاو به طرف مریم و گوساله دوید. مریم از ترس به
درختی تکیه داد. گوساله جلو او ایستاد و گاو هم پشتیش را به آنها
کرد، سرش را پایین انداخت و با دستهایش مشغول کندن زمین شد
و خود را برای حمله آماده کرد. حیوانی که در میان بوتهای بود،
گرگ بود، نه گرگی.

گرگ یک بار به سر گاو پرید، ولی فوری عقب جست.
معلوم بود که نوک شاخ به شکمش خورده است. مریم از ترس به
درخت چسبیده بود و فریاد می‌زد. دهقانانی* که در آن نزدیکیها
مشغول کار بودند، صدای مریم و گاو را شنیدند و به کمک آنها

دویدند.

گرگ همین که چشمش به مردم افتاد، پا به فرار گذاشت و در میان بوته‌ها ناپدید شد*. عموحسین از نجات دختر و گاو و گوساله‌اش بسیار خوشحال شد و فهمید که خدا چیزی را بیهوده نمی‌آفریند. خدا را شکر کرد که شاخ گاو را نبریده است.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

وقات = اوقات

بار = دفعه

خشمنگین می‌شد = عصبانی می‌شد

دهقانان = کشاورزان

ناپدید شد = دیگر دیده نشد

پرسش

۱ - گاو عموحسین چه فایده‌ای داشت؟

۲ - گاو عموحسین چه عیبی داشت؟

- ۳ - گاو چه وقت‌هایی شاخ می‌زد؟
- ۴ - اسم سگ مریم چه بود؟
- ۵ - گاو چه طور گرگ را عقب راند؟
- ۶ - دهقانان از کجا فهمیدند که مریم در خطر است؟
- ۷ - چرا عموم حسین خدا را شکر کرد؟

به این نکته توجه کنید

معنی این کلمه‌ها مخالف هم است: جلو، عقب - پیدا، پنهان

- تاریک، روشن - سیر، گرسنه.

تکلیف شب اول

- وقتی که گاو می‌خواهد از خود دفاع کند، شاخ می‌زند.

بنویسید:

زنبور برای دفاع چه می‌کند؟

سگ برای دفاع چه می‌کند؟

گربه برای دفاع چه می‌کند؟

غاز برای دفاع چه می‌کند؟

گنجشک برای دفاع چه می‌کند؟
انسان برای دفاع چه می‌کند؟
— با هر یک از این کلمه‌ها: بار — بر — باز، دو جمله
بسازید. باید این کلمه‌ها در هر جمله معنی دیگری داشته
باشند.

مثال: پروین از در آمد.
حسنک آب را در کاسه ریخت.

تکلیف شب دوم

— برای هر یک از این کلمه‌ها، کلمه‌ای پیدا کنید که
معنی مخالف آن را داشته باشد و با هر یک از آنها
جمله‌ای بسازید:

آسان ، قشنگ ، زود ، سیاه ، روز ،
چاق ، بلند ، زرگنگ ، نرم .

مثال: این اتفاق روشن است. شب هوا تاریک است.

پیامبر ما با کودکان مهربان بود

حضرت محمد که درود خدا بر او باد، به کودکان بسیار علاقه* داشت و با آنان به احترام رفتار می‌کرد و حتی پیش از آن که کودکان به او سلام کنند، به آنها سلام می‌کرد. همیشه درباره بچه‌ها به مسلمانان توصیه* می‌کرد و می‌فرمود:

«کودکان را گرامی بدارید و با آنها مهربان باشید. زیرا کسی که با کودکان مهربانی نکند مسلمان نیست.»

یکی از اصحاب* پیامبر می‌گوید:

روزی نماز را با حضرت محمد خواندم و با او به طرف منزل رفتم. عده‌ای از کودکان را دیدم که دوان دوان به استقبال* آن حضرت آمدند. حضرت محمد آنها را نوازش کرد و با مهربانی دست بر سرشان کشید و با خنده و خوشرویی با آنها به گفتگو پرداخت.*

استقبال = پیشواز

اصحاب = یاران، دوستان

به گفتگو پرداخت = گفتگو کرد

توصیه = سفارش

علاقه = دوستی، دلبستگی

پرسش

- ۱ - آیا نام پدر و مادر حضرت محمد را می‌دانید؟
- ۲ - پیامبر ما با بچه‌ها چگونه رفتار می‌کرد؟
- ۳ - به یاران خود درباره کودکان چه سفارش می‌کرد؟
- ۴ - چه کسانی را می‌شناسید که از رفتار پیامبر بهتر پیروی می‌کنند؟

تکلیف شب اول

- پرسش‌های درس را همراه با جواب صحیح در دفتر خود بنویسید.

— درس را برای افراد خانواده خود بخوانید.

— یک بار با خط زیبا از روی درس بنویسید.

— با هر کدام از کلمه‌های زیر یک جمله بسازید:
اصحاب، علاقه، توصیه، استقبال، سلام، نوازش،
خنده، حضرت، کودکان، محمد، هربان، مسلمان،
نمست، دوان دوان.

فریاد برای آزادی

بزغاله‌ها و بره‌ها باهم بازی می‌کردند. گوسفندها مشغول چرا
بودند. چوپان زیر سایه درختی نشسته بود و از گله‌اش مراقبت*
می‌کرد.

کمی دورتر گرگی پشت صخره‌ای ایستاده بود و گوسفندها
و بره‌ها را نگاه می‌کرد. خیلی گرسنه بود. با خود می‌گفت: ای کاش
می‌توانstem یکی از این بره‌ها را بگیرم و برای ناهارم بخورم. ولی
افسوس که چوپان آنجا نشسته است و سگ هم کنار جو لمیده است*

عصر شد، چوپان گله‌اش را از کنار رودخانه بهسوی ده
روانه کرد. گله در میان درختها ناپدید شد. چوپان عقب گله آرام
آرام آواز می‌خواند و پیش می‌رفت. سگ گله هم از بالای تپه گله
را می‌پایید و می‌رفت. اما یکی از بره‌ها جامانده بود. او همچنان
سرگرم علف خوردن بود که ناگهان صدایی شنید. سرش را بلند
کرد تا ببیند صدا چیست و از کجاست که ناگهان چشمش به یک

گرگ خاکستری افتاد.

گرگ نگاه تندی به بره کرد و گفت: ای بره سفید قشنگ!

تکان نخور که کارت تمام است.

بره دید که کار خیلی خطرناکی* کرده است، از دوستاش

جدا شده و تک و تنها برای چرا ایستاده است. یادش آمد که بارها*

چوپان گفته بود: هر گوسفندی که از گله جدا شود خوراک گرگ می‌شود.

کار از کار گذشته بود*. نه گله‌ای بود و نه چوپانی. فکری

به خاطرش رسید. به گرگ گفت: حالا که می‌خواهی مرا بخوری

قدرتی صبر کن تا کمی برای تو آواز بخوانم.

گرگ گفت: چه حرفها! هر کاری که می‌خواهی بکنی بکن.

زودباش که خیلی گرسنه‌ام. بره هم بلا فاصله شروع کرد به فریاد زدن

و بع بع گردن.

سگ گله صدای بره را شنید. با عجله* برگشت. چوپان هم

به سرعت دوید و بره را از چنگ و دندان گرگ نجات داد.*

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

بارها = چندین دفعه

خطرناک = پرخطر

صخره = سنگ بزرگ

عجله = شتاب

کار از کار گذشته بود = دیر شده بود

لمیده است = دراز کشیده است

مراقبت = مواضیت و نگهداری

نجات داد = آزاد کرد

پرسش

۱ - بره چه کار خطرناکی کرده بود؟

۲ - چوپان بارها چه گفته بود؟

۳ - چرا بره گرفتار گرگ شد؟

۴ - برای نجات از دست گرگ چه فکری به خاطرش رسید؟

تکلیف شب اول

– برای هر کدام از این کلمه‌ها یک جمله بسازید:
مراقبت، افسوس، علف، مواظبت، قشنگ،
خطرنگ، صبر، نجات، غذا، فریاد، نگهداری،
عمله، خوراک، آواز.

تکلیف شب دوم

۱ – این داستان را برای افراد خانواده خود بخوانید.

۲ – خلاصه این داستان را بنویسید و برای دوستان خود بخوانید.

۳ – پرسش‌های درس را با جواب درست و کامل بنویسید.

به این نکته توجه کنید

دوان دوان – آرام آرام – تند تند
چرا این کلمه‌ها دوبار تکرار شده است؟ تکرار آنها چه
فاایده‌ای دارد؟ آیا می‌توانید چند مثال دیگر بزنید؟

یتیمان را نوازش کنیم

روزی حضرت علی علیه السلام زنی را دید که مشک آبی بر دوش گرفته به خانه می‌برد. زن خسته شده بود. حضرت علی نزدیک رفت و مشک را از او گرفت تا برایش به خانه ببرد. در بین راه از او احوال پرسی کرد، از وضع زندگیش پرسید. زن گفت: شوهرم برای نگهداری کشور به مرز رفته بود، در آن جا شهید شد و چند کودک خردسال باقی گذاشت که اکنون خرجی^{*} ندارند. برای مخارج آنها ناچار شده‌ام کار کنم.

حضرت علی از وضع تأثیر انگیز^{*} زن بسیار غمگین^{*} شد. با او خدا حافظی کرد و به خانه خودش رفت و تمام شب را در اندوه^{*} و غصه بود. صبح زود زنبیلی پر از آرد و گوشت و خرما برداشت و به طرف منزل آن زن حرکت کرد. در زد. با اجازه وارد خانه شد. بچه‌ها گرسنه بودند. به مادرشان فرمود: تو آرد را خمیر کن نان پیز من بچه‌هارا سرگرم می‌کنم.

حضرت علی بچه‌های یتیم را با مهربانی سرگرم نمود تا غذا پخته شد. غذا که آماده شد از گوشت و خرما لقمه می‌گرفت و در دهان بچه‌ها می‌گذاشت و از آنان عذرخواهی* می‌کرد و می‌فرمود: عزیزانم! مرا ببخشید. دیر به دیدارتان آمدم. کودکان غذا را خوردن و سیر و خوشحال شدند.

حضرت علی خدا حافظی کرد و از آن خانه بیرون آمد.
بعد از آن گاه گاه به منزل آنها می‌رفت و برایشان غذا می‌برد.

کلمه‌ها و ترکیب‌های نازه

اندوه = غصه

تائثرانگیز = ناراحت کننده، غم‌انگیز

خرجی = پولی که خرج می‌کنند و با آن غذا و وسائل زندگی می‌خرند.

عذرخواهی = معذرت خواهی

غمگین = غصه‌دار

- ۱ - حضرت علی به کودکان چه فرمود؟
- ۲ - زن به حضرت علی چه گفت؟
- ۳ - چرا حضرت علی غمگین شد؟
- ۴ - از این رفتار حضرت علی چه درسی می‌گیرید؟

تکلیف شب اول

- پاسخ پرسش‌های درس را بنویسید.
- درس را برای خانواده خود بخوانید.

تکلیف شب دوم

- خلاصه داستان را بنویسید.
- یک صحنه از داستان را نقاشی کنید.

به به! چه میوه نایلی

چه باغ با صنایلی
بر شاخه‌های قشنگ
گلابی و زردآلو
به ما بگو هو به مو*
آورده‌ای در اینجا
این همه میوه‌ها را

از لطف* و امر خداست
تو این زمینها کاشتم
خورشید نمود گرمانشان*
به امر «او» این چنین
از زمین خدا گرفت
کم گمک* آمد بالا
سرخ و سفید، سبز و زرد
به دست مردم رسید

مصطفی رحان دست

کودکان:
به به! چه میوه نایلی
بعد از این همه رنگ
سیب و انار و آلو
ای باغمان خوشرو
چکونه و از کجبا
این گلهای زیبا را
باغمان:

هر میوه‌ای که این جاست
چند تایی داشد داشتم
از جو دادم آبشان
دانه‌ها تویی زمین
ریشه زد و جا گرفت
دانه به امر خدا
شکوفه کرده گل کرد
گل میوه گشت و خدید

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

خوشرو = خنده‌رو، خوش‌اخلاق

مو به مو = به دقت

لطف = مهربانی

امر = فرمان

خورشید نمود گرمشان = خورشید گرمشان کرد

کم‌کم = آهسته آهسته، کم‌کم

تکلیف شب اول

— یک بار از روی شعر بنویسید و آن را حفظ کنید.

تکلیف شب دوم

— با هر یک از کلمه‌ها و ترکیب‌های زیر یک جمله

بسازید:

امرخدا، گل‌دمیوه، سرخ‌سفید، گل‌های زیبا،
لطف‌خدا.

حق کارگر

چند نفر کارگر برای امام صادق علیه السلام کار می‌کردند. قرار بود تا عصر مشغول کار باشند. وقتی کارشان تمام شد، حضرت صادق به خدمتگزارش فرمود: این کارگران از صبح تا حالا زحمت کشیده‌اند و عرق ریخته‌اند برای این که مزد بگیرند و خرج کنند تا آبرویشان محفوظ بماند*. سزاوار* نیست مزدشان عقب بیفتد. زودباش تا عرقشان خشک نشده، مزدشان را بده. چون پیامبر بزرگ ما فرموده است:

حق کارگر را پیش از آن که عرقش خشک شود، پردازید.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

سزاوار = درست، شایسته

محفوظ بماند = حفظ شود

- ۱ - مزد کارگر را چه وقتی باید پرداخت؟
- ۲ - امام صادق درباره کارگران چه فرموده؟
- ۳ - پیامبر بزرگ ما درباره کارگر چه فرموده است؟

تکلیف شب اول

- از روی درس یک بار بنویسید.

تکلیف شب دوم

- پاسخ پرسش‌های بالا را بنویسید:

- با هر یک از کلمه‌های زیر یک جمله بسازید:

کارگر، مشغول، خدمتگزار، مزد، آبرو، مزادر، حق.

یک پیشامد

در یک روز بهاری، حسین از کنار پنجره گنجشکهای زیبا را تماشا می‌کرد. گنجشکها در لابهای بوته‌های گل بهای سو و ان سو می‌رفتند، می‌پریدند و دانه پیدا می‌کردند. ناگهان یکی از آنها از پنجره باز وارد اتاق حسین شد. حسین فوری پنجره را بست و به زحمت گنجشک را گرفت و پیش مادرش برد و گفت: شکار مرا ببینید، بی‌چاره قلبش خیلی تنده می‌زند! همین حالا او را در قفس می‌گذارم و برایش آب و دانه می‌آورم.

مادرش گفت: من از این بازی خوش نمی‌آید. تو گنجشک برای چه می‌خواهی؟ چرا می‌خواهی حیوان را اذیت کنی؟

حسین گفت: مادر، من او را اذیت نمی‌کنم، فقط در قفس می‌گذارم و از او نگهداری می‌کنم.

حسین دو روز از گنجشک پرستاری کرد، ولی روز سوم فراموش کرد که به او آب و دانه بدهد.

مادرش گفت: بیین حسین، تو امروز به این حیوان نه دانه داده‌ای و نه آب. بهتر است که قفس را به حیاط ببری و در آن را باز کنی و گنجشک را آزاد کنی.

حسین گفت: نه، من این گنجشک را خیلی دوست دارم. حالا قفس را پاک می‌کنم و دانه و آب هم برایش می‌گذارم. حسین در قفس را باز کرد. همین که از جلو قفس کنار رفت، گنجشک پر زد و بیرون آمد و به سرعت به طرف پنجره رفت، ولی شیشه را ندید و به شدت به شیشه خورد و روی درگاه افتاد. حسین تا چند روز از این پیشامد غمگین بود و با خود عهد کرد که از این پس آزادی هیچ موجودی را سلب نکند.

پرسش

- ۱ - گنجشک چگونه وارد اتاق شد؟
- ۲ - مادر حسین با نگهداشت گنجشک موافق بود؟ چرا؟
- ۳ - حسین چه اشتباهی کرده بود؟
- ۴ - حسین چه کارهایی می‌توانست بکند که گنجشک نمیرد؟

به این نکته توجه کنید

این کلمه‌ها یک معنی دارند: آزار، اذیت – پنهان، نهان.

تکلیف شب اول

– جواب پرسش‌های درس را بنویسید.

تکلیف شب دوم

– با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بسازید:

شرط ، بجزه ، رحمت ، بخاره ، قفس ، حیاط
اذیت ، آزار ، حیوان ، آزاد ، بشامد ، شش

– این کلمه‌ها را بخوانید. از میان آنها کلمه‌هایی را که یک معنی دارند انتخاب کنید و پہلوی هم بنویسید:

نمایان - تبره - ساد - هنگام - سیاه - وقت - نزد
خوشحال - زمان - گشترزار - هر رعه - پیدا - پیش